Chân trời sáng tạo

NGUYỄN THỊ LY KHA – TRỊNH CAM LY (đồng Chủ biên)
VŨ THỊ ÂN – TRẦN VĂN CHUNG
PHẠM THỊ KIM OANH – HOÀNG THỤY THANH TÂM

TIẾNG VIỆT

4

TẬP HAI

NHÀ XUẤT BẢN GIÁO DỤC VIỆT NAM

Sách giáo khoa được thẩm định bởi Hội đồng quốc gia thẩm định sách giáo khoa lớp 4

(theo Quyết định số 1908/QĐ-BGDĐT ngày 11 tháng 7 năm 2022
của Bộ trưởng Bộ Giáo dục và Đào tạo)

NGUYỄN THỊ LY KHA – TRỊNH CAM LY (đồng Chủ biên)
VŨ THỊ ÂN – TRẦN VĂN CHUNG
PHẠM THỊ KIM OANH – HOÀNG THỤY THANH TÂM

Tiếng Việt

TẬP HAI

Chân trời sáng tạo

NHÀ XUẤT BẢN GIÁO DỤC VIỆT NAM

KÍ HIỆU DÙNG TRONG SÁCH

	Đọc	:	Giải nghĩa từ
	Luyện từ và câu	?	Câu hỏi, bài tập
	Nói và nghe	M:	Mẫu
	Viết		Ghi nhớ
		(a), (b)	Tự học

Chân trời sáng tạo

Việc viết hoa trong sách ***Tiếng Việt 4*** được thực hiện theo quy định tại Nghị định số 30/2020/NĐ-CP về công tác văn thư do Chính phủ ban hành ngày 05 tháng 3 năm 2020.

Hãy bảo quản, giữ gìn sách giáo khoa để dành tặng các em học sinh lớp sau.

MỤC LỤC

			Trang
CUỘC SỐNG MẾN YÊU			
Tuần 19	**Bài 1: Cuộc phiêu lưu của bồ công anh**		**8**
	Đọc	Cuộc phiêu lưu của bồ công anh	8
	Luyện từ và câu	Câu	10
	Viết	Bài văn miêu tả cây cối	11
	Bài 2: Bác sĩ của nhân dân		**13**
	Đọc	Bác sĩ của nhân dân	13
	Nói và nghe	Nghe – kể câu chuyện về lòng nhân ái	14
	Viết	Quan sát, tìm ý cho bài văn miêu tả cây cối	15
Tuần 20	**Bài 3: Xôn xao mùa hè**		**17**
	Đọc	Xôn xao mùa hè	17
	Luyện từ và câu	Thành phần chính của câu	19
	Viết	Lập dàn ý cho bài văn miêu tả cây cối	20
	Bài 4: Trong ánh bình minh		**21**
	Đọc	Trong ánh bình minh	21
	Luyện từ và câu	Luyện tập về chủ ngữ	22
	Viết	Viết đoạn mở bài cho bài văn miêu tả cây cối	23
Tuần 21	**Bài 5: Điều ước của vua Mi-đát**		**25**
	Đọc	Điều ước của vua Mi-đát	25
	Luyện từ và câu	Luyện tập về chủ ngữ	26
	Viết	Viết đoạn văn cho bài văn miêu tả cây cối	27
	Bài 6: Món ngon mùa nước nổi		**29**
	Đọc	Món ngon mùa nước nổi	29
	Nói và nghe	Nói về một tấm gương lạc quan, yêu cuộc sống	30
	Viết	Viết đoạn kết bài cho bài văn miêu tả cây cối	31

Tuần 22	**Bài 7: Bè xuôi sông La**		**32**
	Đọc	Bè xuôi sông La	32
	Luyện từ và câu	Luyện tập về vị ngữ	34
	Viết	Viết bài văn miêu tả cây cối	35
	Bài 8: Mùa hoa phố Hội		**36**
	Đọc	Mùa hoa phố Hội	36
	Luyện từ và câu	Mở rộng vốn từ *Cái đẹp*	37
	Viết	Luyện tập quan sát, tìm ý cho bài văn miêu tả cây cối	38
VIỆT NAM QUÊ HƯƠNG EM			
Tuần 23	**Bài 1: Sự tích bánh chưng, bánh giầy**		**41**
	Đọc	Sự tích bánh chưng, bánh giầy	41
	Luyện từ và câu	Luyện tập về vị ngữ	42
	Viết	Luyện tập lập dàn ý cho bài văn miêu tả cây cối	43
	Bài 2: Độc đáo Tháp Chăm		**44**
	Đọc	Độc đáo Tháp Chăm	44
	Nói và nghe	Giới thiệu một cảnh đẹp	45
	Viết	Trả bài văn miêu tả cây cối	46
Tuần 24	**Bài 3: Dòng sông mặc áo**		**47**
	Đọc	Dòng sông mặc áo	47
	Luyện từ và câu	Luyện tập về thành phần chính của câu	48
	Viết	Luyện tập viết đoạn văn cho bài văn miêu tả cây cối	49
	Bài 4: Buổi sáng ở Hòn Gai		**51**
	Đọc	Buổi sáng ở Hòn Gai	51
	Luyện từ và câu	Câu chủ đề	52
	Viết	Luyện tập viết bài văn miêu tả cây cối	54
Tuần 25	**Bài 5: Hoa cúc áo**		**55**
	Đọc	Hoa cúc áo	55
	Luyện từ và câu	Luyện tập về câu chủ đề	57
	Viết	Luyện tập viết đoạn văn nêu tình cảm, cảm xúc	58

	Bài 6: Một kì quan thế giới		**60**
	Đọc	Một kì quan thế giới	60
	Nói và nghe	Nói về một việc làm góp phần bảo vệ môi trường	61
	Viết	Luyện tập viết đoạn văn nêu tình cảm, cảm xúc	62
Tuần 26	**Bài 7: Chợ Tết**		**64**
	Đọc	Chợ Tết	64
	Luyện từ và câu	Dấu gạch ngang	66
	Viết	Trả bài văn miêu tả cây cối	67
	Bài 8: Về lại Gò Công		**68**
	Đọc	Về lại Gò Công	68
	Luyện từ và câu	Mở rộng vốn từ *Quê hương*	69
	Viết	Viết hướng dẫn làm hoặc sử dụng một sản phẩm	70
Tuần 27	**ÔN TẬP GIỮA HỌC KÌ II**		**72**
	THẾ GIỚI QUANH TA		
Tuần 28	**Bài 1: Cậu bé gặt gió**		**79**
	Đọc	Cậu bé gặt gió	79
	Luyện từ và câu	Dấu ngoặc kép	81
	Viết	Bài văn miêu tả con vật	82
	Bài 2: Kì lạ thế giới thực vật ở Nam Mỹ		**84**
	Đọc	Kì lạ thế giới thực vật ở Nam Mỹ	84
	Nói và nghe	Nói về vai trò của cây xanh	85
	Viết	Quan sát, tìm ý cho bài văn miêu tả con vật	86
Tuần 29	**Bài 3: Từ Cu-ba**		**88**
	Đọc	Từ Cu-ba	88
	Luyện từ và câu	Dấu ngoặc đơn	90
	Viết	Lập dàn ý cho bài văn miêu tả con vật	91

Chân trời sáng tạo

	Bài 4: Thảo nguyên bao la		**92**
	Đọc	Thảo nguyên bao la	92
	Luyện từ và câu	Luyện tập về dấu câu	93
	Viết	Viết đoạn văn cho bài văn miêu tả con vật	94
Tuần 30	**Bài 5: Biển và rừng cây dưới lòng đất**		**95**
	Đọc	Biển và rừng cây dưới lòng đất	95
	Luyện từ và câu	Trạng ngữ	96
	Viết	Luyện tập viết đoạn văn cho bài văn miêu tả con vật	98
	Bài 6: Một biểu tượng của Ô-xtrây-li-a		**99**
	Đọc	Một biểu tượng của Ô-xtrây-li-a	99
	Nói và nghe	Giới thiệu về một công trình kiến trúc	100
	Viết	Viết đoạn mở bài và đoạn kết bài cho bài văn miêu tả con vật	101
Tuần 31	**Bài 7: Rừng mơ**		**102**
	Đọc	Rừng mơ	102
	Luyện từ và câu	Trạng ngữ chỉ thời gian, nơi chốn	104
	Viết	Viết bài văn miêu tả con vật	106
	Bài 8: Kì diệu Ma-rốc		**107**
	Đọc	Kì diệu Ma-rốc	107
	Luyện từ và câu	Mở rộng vốn từ *Du lịch*	108
	Viết	Luyện tập quan sát, tìm ý cho bài văn miêu tả con vật	109
VÒNG TAY THÂN ÁI			
Tuần 32	**Bài 1: Cá heo ở biển Trường Sa**		**111**
	Đọc	Cá heo ở biển Trường Sa	111
	Luyện từ và câu	Trạng ngữ chỉ mục đích, nguyên nhân	112
	Viết	Luyện tập lập dàn ý cho bài văn miêu tả con vật	114
	Bài 2: Vòng tay bè bạn		**115**
	Đọc	Vòng tay bè bạn	115
	Nói và nghe	Tranh luận theo chủ đề *Thời gian là vốn quý*	116
	Viết	Trả bài văn miêu tả con vật	117

Tuần 33	**Bài 3: Nàng tiên Ốc**		**118**
	Đọc	Nàng tiên Ốc	118
	Luyện từ và câu	Trạng ngữ chỉ phương tiện	120
	Viết	Luyện tập viết đoạn văn cho bài văn miêu tả con vật	120
	Bài 4: Nghe hạt dẻ hát		**122**
	Đọc	Nghe hạt dẻ hát	122
	Luyện từ và câu	Luyện tập về trạng ngữ	123
	Viết	Luyện tập viết bài văn miêu tả con vật	124
Tuần 34	**Bài 5: Quà tặng của chim non**		**125**
	Đọc	Quà tặng của chim non	125
	Luyện từ và câu	Mở rộng vốn từ *Kết nối*	127
	Viết	Viết hướng dẫn thực hiện một công việc	128
	Bài 6: Thành phố nối hai châu lục		**129**
	Đọc	Thành phố nối hai châu lục	129
	Nói và nghe	Nghe – kể câu chuyện về một chuyến thám hiểm	130
	Viết	Trả bài văn miêu tả con vật	131
Tuần 35	**ÔN TẬP CUỐI NĂM HỌC**		**132**
Một số thuật ngữ dùng trong sách			138
Bảng tra cứu tên riêng nước ngoài			139

Chân trời sáng tạo

CUỘC SỐNG MẾN YÊU

Tuần 19

Bài 1

Cuộc phiêu lưu của bồ công anh

Khởi động

Chia sẻ cảm xúc về âm thanh, hình ảnh, màu sắc có trong đoạn lời bài hát sau:

"Trời cao trong xanh sương sớm long lanh mặt nước xanh xanh cành lá rung rinh.

Bầy chim non hát ca vang đàn bướm lượn bướm tung tăng lượn.

Theo bước chân đi tới trường..."

Ca ngợi Tổ quốc – *Nhạc và lời:* Hoàng Vân

Khám phá và luyện tập

Đọc

Cuộc phiêu lưu của bồ công anh

Một cơn gió ào tới, thổi tung những cánh hoa bồ công anh bay xao xác.

– Tạm biệt mẹ! – Những cánh hoa bồ công anh vẫy đôi tay bé xíu. – Chúng con đi đây!

Chúng bay bay trên cánh đồng. Rồi mỗi cánh hoa đều tìm thấy một nơi để dừng chân. Riêng cánh hoa bồ công anh út vẫn mải lang thang cùng chị gió. Có khi bồ công anh út bay tung lên cao. Có khi nó sà xuống mặt ao soi mình dưới nước. Nó nhẩn nha bay trên cánh đồng, ngắm nhìn muôn loài hoa đang khoe sắc. Thoảng đâu đó, bỗng có tiếng mẹ dịu dàng: "Cẩn thận nha út…". Bồ công anh thì thầm: "Đừng lo, mẹ ơi!".

Bồ công anh tiếp tục bay. Và kìa, trước mắt nó là cánh đồng thênh thang, nơi những bông hoa cỏ mật toả hương ngào ngạt, nơi những bông hoa vàng li ti trải thảm đón chào, nơi những chú dế gảy lên khúc ca đồng quê rộn rã,... Bồ công anh muốn hét vang lên: "Con đã tìm thấy một nơi cho riêng mình, mẹ ơi, các anh chị ơi!".

Bồ công anh út đáp xuống mặt đất ấm áp và đầy hương thơm. Những chú dế tưng bừng gảy lên khúc ca hiếu khách. Và những đoá hoa đủ màu khẽ nghiêng mình để chắt lấy từng giọt sương đêm còn đọng trên cánh, dành riêng cho bồ công anh. Từng giọt sương trong vắt, mát lạnh và ngọt lành thấm vào thân mình bồ công anh.

Bồ công anh bé nhỏ khẽ rùng mình... Kìa, lớp áo dày của nó nứt ra và một chiếc mầm bé xíu nẩy lên, xanh nõn...

Trương Huỳnh Như Trân

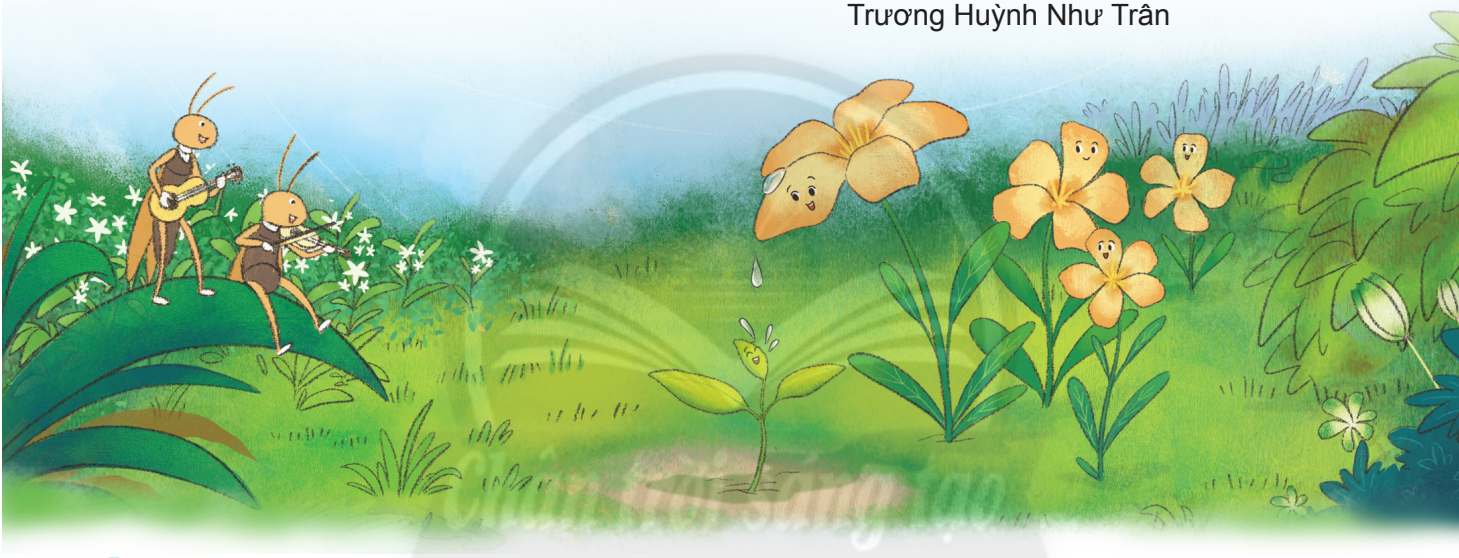

Bồ công anh: *cây thân cỏ, thuộc họ cúc, mọc hoang, lá hình mũi mác.*

1. Những cánh hoa bồ công anh làm gì khi một cơn gió thổi ào tới?
2. Kể tóm tắt cuộc phiêu lưu của bồ công anh út.

Lang thang cùng chị gió → Nhìn thấy cánh đồng → Đáp xuống mặt đất

3. Những hình ảnh nào cho thấy nơi bồ công anh út dừng lại rất thú vị?
4. Đoạn cuối của bài đọc cho ta biết điều gì?
5. Theo em, nhờ đâu mà thế giới của loài vật, hoa lá, cỏ cây,... trong câu chuyện trở nên sinh động?

Luyện từ và câu

Câu

1. Sắp xếp các từ ngữ trong mỗi dòng dưới đây thành câu và chép lại cho đúng:

a. đã | mùa xuân | về

b. khoác | mới | cây cối | áo

c. trong xanh | cao | bầu trời | và

2. Đoạn văn dưới đây có mấy câu? Nhờ đâu mà em biết?

Cây bách xanh đẹp nhất mỗi độ đông về. Những vòm cây trong vườn đều đã nhuộm màu già nua cằn cỗi. Chỉ có cây bách xanh vẫn mạnh mẽ vươn lên, thản nhiên chẳng sợ chi mưa gió. Những tán tròn vẫn xanh um mướt mát. Những đọt non của lá cây bách màu xanh nõn như muốn uống trọn cả những tia nắng nhẹ của mùa đông, ẩn lên màu sức sống đẹp ngơ ngẩn.

Theo Võ Thu Hương

1. **Câu** là tập hợp các từ ngữ thường diễn đạt một ý trọn vẹn.
2. Chữ đầu câu viết hoa, cuối câu thường có dấu chấm.

3. Tìm từ ngữ phù hợp thay cho ❀ trong mỗi dòng sau để tạo thành câu:

a. ❀ là loài hoa em thích nhất.

b. ❀ sáng lấp lánh trên bầu trời đêm.

c. ❀ tham gia Tết trồng cây.

d. Người gần gũi với em nhất ❀.

e. Chùm hoa phượng ❀.

g. Những chú voi ❀.

4. Đặt 1 – 2 câu:

a. Giới thiệu một loài hoa em thích.

b. Tả đặc điểm nổi bật của loài hoa.

c. Nêu việc làm hoặc tình cảm, cảm xúc của em với loài hoa đó.

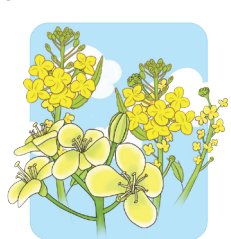

Viết

Bài văn miêu tả cây cối

1. Đọc bài văn sau và thực hiện yêu cầu:

Hoa xanh

Tháng Ba, tháng Tư, mùa hạ còn mang nhiều hương vị của xuân. Vườn na dịu mát bóng xanh non.

Cây na mảnh dẻ, phóng khoáng. Lá không lớn, cành chẳng um tùm lắm, nhưng toàn thân nó toát ra không khí mát dịu, êm ả, khiến ta chìm ngợp giữa một điệu ru thấp thoáng mơ hồ.

Cây na ra hoa, thứ hoa đặc biệt mang màu xanh của lá non. Hoa lẫn trong lá cành, thả vào vườn hương thơm dịu ngọt, ấm cúng.

Từ màu hoa xanh ẩn náu đó, những quả na nhỏ bé, tròn vo, cứ mỗi ngày mỗi lớn. Quả na mở biết bao nhiêu là mắt để ngắm nhìn mảnh đất sinh trưởng, để thấy hết họ hàng, để nhận biết nắng từng chùm lấp lánh treo từ ngọn cây rọi xuống mặt đất.

Theo Phạm Đức

a. Xác định các đoạn văn và nội dung của từng đoạn.

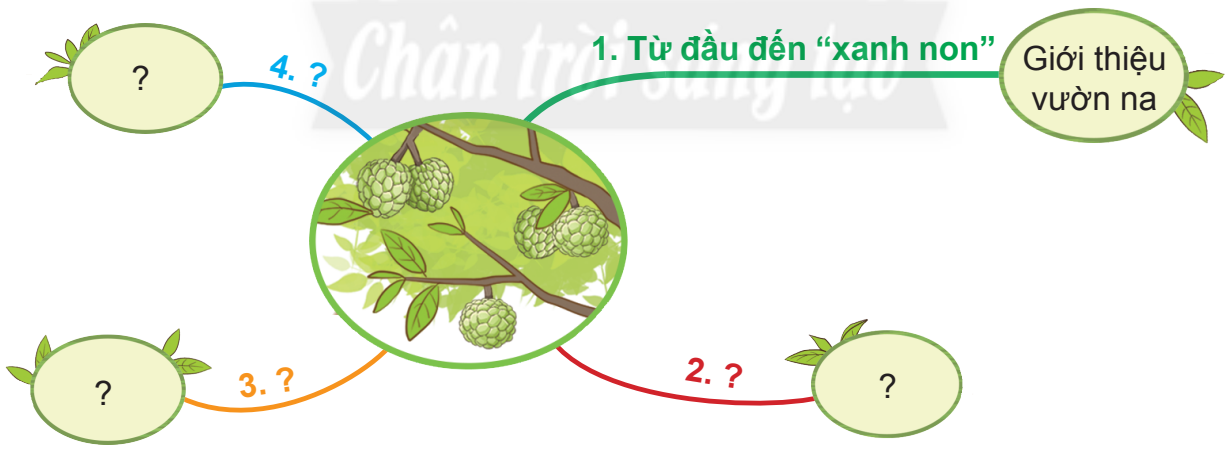

b. Tác giả miêu tả những bộ phận nào của cây na?

c. Theo em, tác giả có thể viết thêm vào bài văn điều gì?

Tình cảm, cảm xúc	Ấn tượng đặc biệt	?

2. Trao đổi với bạn:

a. Bài văn miêu tả cây cối thường gồm những phần nào?

b. Theo em, ngoài trình tự miêu tả như ở bài "Hoa xanh", còn có thể miêu tả theo trình tự nào khác?

c. Sau khi tả các bộ phận của cây, người ta có thể viết thêm điều gì?

Bài văn **miêu tả cây cối** thường gồm ba phần:

1. Mở bài: Giới thiệu chung về cây.

2. Thân bài: Tả từng bộ phận của cây hoặc tả từng thời kì phát triển của cây.

3. Kết bài: Bày tỏ tình cảm, cảm xúc,... hoặc liên hệ với người, vật,... có liên quan.

3. Đọc đoạn văn sau và trả lời câu hỏi:

Lá bàng

Có những cây mùa nào cũng đẹp như cây bàng. Mùa xuân, lá bàng mới nảy trông như những ngọn lửa xanh. Sang hè, lá lên thật dày, ánh sáng xuyên qua chỉ còn là màu ngọc bích. Khi lá bàng ngả sang màu lục, ấy là mùa thu. Sang đến những ngày cuối đông, mùa của lá rụng, nó lại có vẻ đẹp riêng. Những lá bàng mùa đông đỏ như đồng ấy, tôi có thể nhìn cả ngày không chán. Năm nào tôi cũng chọn lấy mấy lá thật đẹp về phủ một lớp dầu mỏng, bày lên bàn viết. Bạn có biết nó gợi lên chất liệu gì không? Chất sơn mài.

Đoàn Giỏi

a. Tác giả tả lá cây bàng theo trình tự nào?

b. Theo em, trình tự miêu tả ấy có phù hợp để tả lá cây bàng không? Vì sao?

Vận dụng

Đóng vai bồ công anh, những chú dế, hoa lá và giọt sương để chào hỏi, làm quen.

Chân trời sáng tạo

Bài 2

Bác sĩ của nhân dân

Khởi động

Nói điều em biết về công việc của những người trong ảnh dưới đây:

Khám phá và luyện tập

Đọc

Bác sĩ của nhân dân

Phạm Ngọc Thạch
(1909 – 1968)

Bác sĩ Phạm Ngọc Thạch là một tấm gương tiêu biểu cho các thế hệ thầy thuốc Việt Nam.

Sinh thời, ông có công rất lớn trong việc tìm ra cách phòng và chữa bệnh lao phổi. Dù ở đâu, bất cứ lúc nào người bệnh cần, ông đều có mặt để thăm khám và chữa trị kịp thời. Không ít lần, ông đã tự tiếp máu của mình cho người bệnh. Hình ảnh quen thuộc, thân thương của ông trong chiếc áo choàng trắng với ống nghe, ân cần thăm hỏi từng bệnh nhân, túc trực bên giường những người bệnh nặng… còn mãi trong tâm trí đồng nghiệp.

Mọi người gọi ông là "Bác sĩ của nhân dân". Nhiều bệnh viện, trường học và các công trình trên mọi miền đất nước được vinh dự mang tên ông. Từ năm 2009, tên của bác sĩ Phạm Ngọc Thạch được đặt cho giải thưởng nhằm vinh danh những y, bác sĩ trẻ tích cực học tập, không ngừng rèn luyện và cống hiến cho ngành Y tế nước nhà.

Minh Đức

- **Phạm Ngọc Thạch**: *bác sĩ có nhiều cống hiến cho y học, được Nhà nước truy tặng Giải thưởng Hồ Chí Minh năm 1997.*
- **Sinh thời**: *lúc còn sống.*
- **Túc trực**: *có mặt thường xuyên ở bên cạnh.*
- **Cống hiến**: *đóng góp to lớn, quý giá.*

1. Đoạn đầu tiên của bài đọc cho biết bác sĩ Phạm Ngọc Thạch là người như thế nào?
2. Tìm những chi tiết cho thấy bác sĩ Phạm Ngọc Thạch hết lòng với công việc.
3. Những hình ảnh nào của bác sĩ Phạm Ngọc Thạch còn mãi trong tâm trí đồng nghiệp?
4. Theo em, vì sao mọi người gọi Phạm Ngọc Thạch là "Bác sĩ của nhân dân"?
5. Việc lấy tên của bác sĩ Phạm Ngọc Thạch đặt cho giải thưởng nhằm vinh danh những y, bác sĩ trẻ nói lên điều gì?

Nói và nghe

Nghe – kể câu chuyện về lòng nhân ái

1. Nghe kể chuyện:

Sự tích hồ Ba Bể

Truyện cổ tích Việt Nam

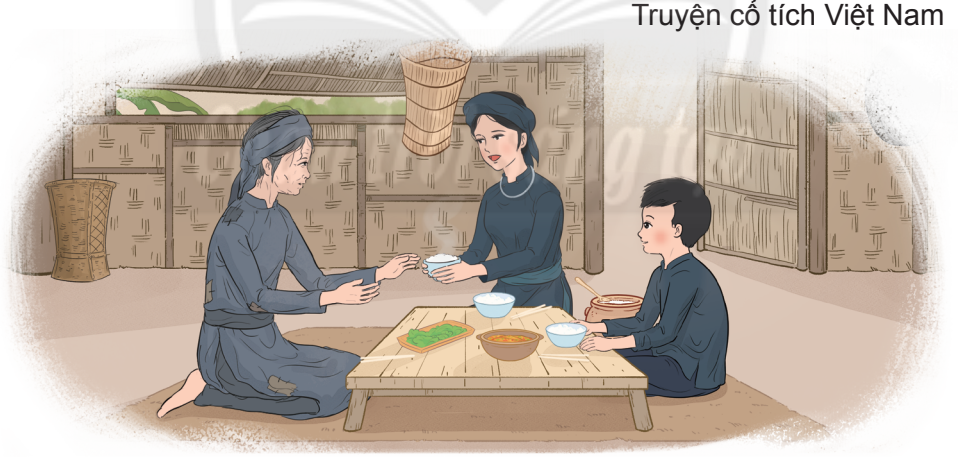

2. Ghi chép lại các sự việc chính của câu chuyện:

Bà lão đến xin ăn ở lễ hội cầu Phật nhưng không ai cho. → ? → ?

3. Kể lại câu chuyện dựa vào nội dung đã ghi chép.

4. Trao đổi với bạn:

a. Hai mẹ con đã làm những việc gì khi gặp bà lão? Những việc làm đó nói lên điều gì?

b. Những việc làm của hai mẹ con với dân làng khi trận lụt xảy ra có ý nghĩa như thế nào?

c. Theo em, câu chuyện nói lên điều gì?

Viết

Quan sát, tìm ý cho bài văn miêu tả cây cối

1. Đọc bài văn sau và trả lời câu hỏi:

Sầu riêng

Sầu riêng là loại trái quý của miền Nam. Hương vị nó hết sức đặc biệt, mùi thơm đậm, bay rất xa, lâu tan trong không khí. Còn hàng chục mét mới tới nơi để sầu riêng, hương đã ngào ngạt xông vào cánh mũi. Sầu riêng thơm mùi của mít chín quyện với hương bưởi, béo cái béo của trứng gà, ngọt cái vị của mật ong già hạn. Hương vị quyến rũ đến kì lạ.

Hoa sầu riêng trổ vào cuối năm. Gió đưa hương thơm ngát như hương cau, hương bưởi toả khắp khu vườn. Hoa đậu từng chùm, màu trắng ngà. Cánh hoa nhỏ như vảy cá, hao hao giống cánh sen con, lác đác vài nhuỵ li ti giữa những cánh hoa. Mỗi cuống hoa ra một trái. Mùa trái rộ vào tháng Tư, tháng Năm ta.

Đứng ngắm cây sầu riêng, tôi cứ nghĩ mãi về cái dáng cây kì lạ này. Thân nó khẳng khiu, cao vút, cành ngang thẳng đuột, thiếu cái dáng cong, dáng nghiêng, chiều quằn, chiều lượn của cây xoài, cây nhãn. Lá nhỏ xanh vàng, hơi khép lại, tưởng như lá héo. Vậy mà khi trái chín, hương toả ngạt ngào, vị ngọt đến đam mê.

Theo Mai Văn Tạo

a. Tác giả sử dụng những giác quan nào để quan sát cây sầu riêng?

b. Với mỗi giác quan, tác giả cảm nhận được điều gì?

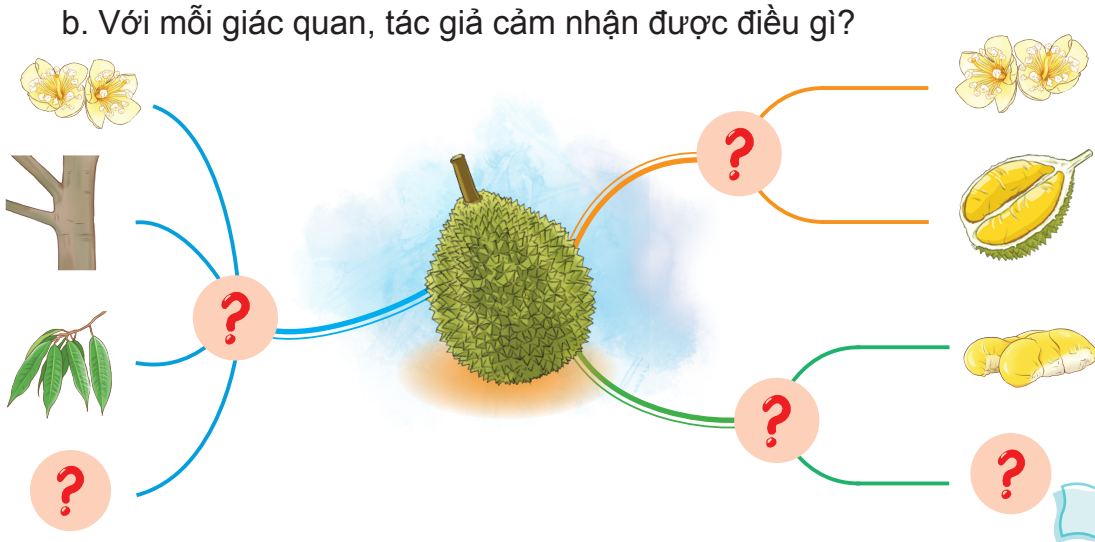

2. Quan sát một cây bóng mát được trồng ở trường hoặc nơi em ở và ghi chép lại những điều em quan sát được.

Gợi ý:

a. Trao đổi với bạn:

- Em chọn quan sát cây gì? Cây được trồng ở đâu?
- Em quan sát cây vào thời điểm nào? Vì sao?
- Em lựa chọn vị trí nào để quan sát cây?
- Em có thể sử dụng những giác quan nào để quan sát?

b. Chọn trình tự quan sát phù hợp:

– Cách 1:

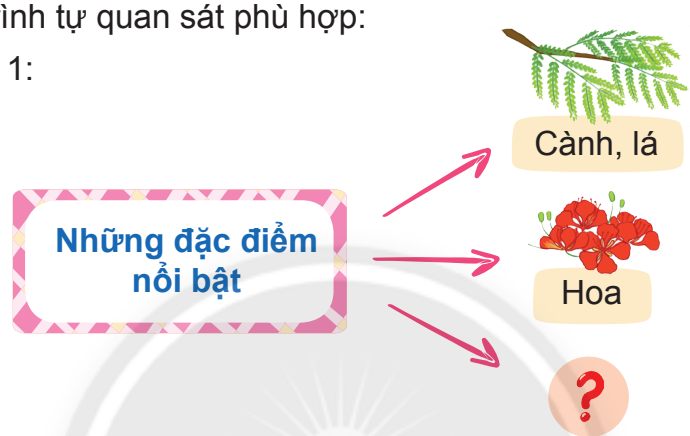

– Cách 2:

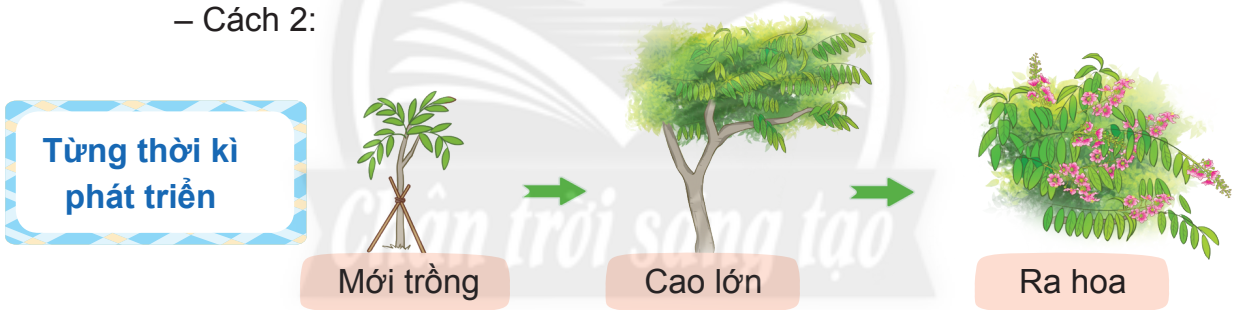

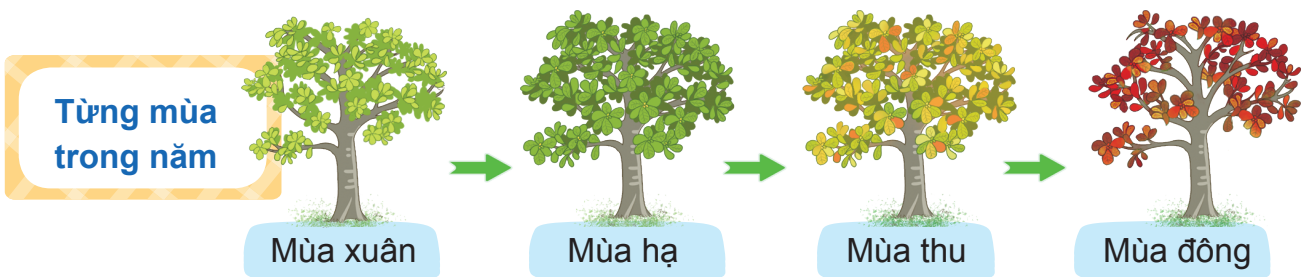

Vận dụng

1. Thi tìm từ ngữ tả màu sắc, hình dáng của lá cây.

2. Nói 1 – 2 câu tả một loại lá cây em biết.

Tuần 20

Bài 3

Xôn xao mùa hè

Khởi động

Cùng bạn hỏi – đáp về hoạt động em thích tham gia vào mùa hè.

Khám phá và luyện tập

Đọc

1. Đọc bài thơ:

Xôn xao mùa hè

(Trích)

Mùa hè chui vào quả mít
Hoá thành múi mật vàng ong
Mùa hè mặt trời đỏ chót
Chăn đàn dưa hấu bên sông.

Mùa hè trèo lên cây phượng
Giăng đèn hoa đỏ cho em
Mùa hè bay qua mặt ruộng
Từng bông lúa dậy hương chiêm.

Mùa hè vẫn thường dậy sớm
Luyện thanh cùng với bầy chim
Mùa hè chơi trò tìm trốn
Tiếng ve ẩn hiện gọi mình.

Kết nối tri thức với cuộc sống

Mùa hè ngồi bên lũ trẻ
Nối dây cho diều lên cao
Mùa hè bay lên thật dễ
Với cùng tiếng sáo xôn xao…

Nguyễn Hữu Quý

?

1. Bài thơ nhắc đến những sự vật gì vào mùa hè? Mỗi sự vật ấy được miêu tả bằng những từ ngữ, hình ảnh nào?
2. Mùa hè gắn bó với lũ trẻ như thế nào?
3. Theo em, vì sao bài thơ có tên là "Xôn xao mùa hè"?
4. Bài thơ mang đến cho em những cảm xúc gì về mùa hè?

★ Học thuộc lòng 2 – 3 khổ thơ em thích.

2. Đọc mở rộng:

Sinh hoạt câu lạc bộ đọc sách
Chủ điểm *Cuộc sống mến yêu*

(a) Tìm đọc một truyện cười viết về:

Niềm vui, tiếng cười trong sinh hoạt

- Đi chợ
  Truyện cười dân gian
- Mua kính
  Quốc văn giáo khoa thư

Niềm vui, tiếng cười trong lao động

- Treo biển
  Truyện cười dân gian
- Uống sữa rất nguy hiểm
  101 truyện cười nghề nghiệp

Phê phán cái xấu

- Thầy bói xem voi
  Truyện cười dân gian
- Ba điều ước
  Truyện cười dân gian

?

Chân trời sáng tạo

(b) Ghi chép những nội dung thú vị vào *Nhật kí đọc sách*.

c. Cùng bạn chia sẻ:

– Truyện đã đọc. – Nhật kí đọc sách.

d. Thi *Cây hài nhí*: Kể và chia sẻ lí do em thích câu chuyện.

Luyện từ và câu

Thành phần chính của câu

1. Từ ngữ in đậm trong mỗi câu sau trả lời cho câu hỏi nào dưới đây?

Cái gì?	Con gì?	Ai?

a. **Người thợ** đang xây dựng trạm phát sóng mới.

b. **Cột ăng-ten** lẫn vào trong mây.

c. **Con sáo nâu** là bạn của chúng em.

2. Đặt câu hỏi cho từng từ ngữ in đậm trong các câu sau:

a. Đám trẻ con **chạy ùa ra sân**.

b. Món ăn mà em thích nhất **là phở bò**.

c. Những đám cải bắp, su hào **xanh non mơn mởn**.

3. Đọc các câu ở bài tập 1 và bài tập 2, cho biết:

a. Từ ngữ in đậm nào nêu người, vật,... được nói đến trong câu?

b. Từ ngữ in đậm nào giới thiệu hoặc nêu hoạt động, trạng thái của người, vật,... được nói đến trong câu?

Câu thường gồm hai thành phần chính:

– Thành phần chính thứ nhất là **chủ ngữ**, nêu người, vật,... được nói đến trong câu. Chủ ngữ trả lời cho câu hỏi: *Ai (con gì, cái gì)?*

– Thành phần chính thứ hai là **vị ngữ**, giới thiệu hoặc nêu hoạt động, trạng thái, đặc điểm của người, vật,... được nói đến trong câu. Vị ngữ trả lời cho câu hỏi: *Là gì (làm gì, thế nào)?*

4. Xác định chủ ngữ và vị ngữ của mỗi câu trong đoạn văn sau:

Mây đen ùn ùn kéo đến. Bầu trời tối sầm lại. Mưa bắt đầu trút xuống rào rào. Đàn gà nhanh chóng tụ tập dưới mái hiên. Lũ gà con nép sát vào mẹ. Cây cối trong vườn hả hê tắm mưa.

Hà Linh

5. Tìm chủ ngữ hoặc vị ngữ phù hợp thay cho mỗi ❀:

Mùa xuân ❀. ❀ chiếu xuống mặt đất. ❀ hoà giọng hót véo von. Những khóm hoa ❀.

Theo Linh Hương

Viết

Lập dàn ý cho bài văn miêu tả cây cối

Đề bài: **Viết bài văn tả một cây bóng mát được trồng ở trường hoặc nơi em ở.**

1. Dựa vào bài tập 2 trang 16 (*Tiếng Việt 4, tập hai*), lập dàn ý cho bài văn tả một cây bóng mát.

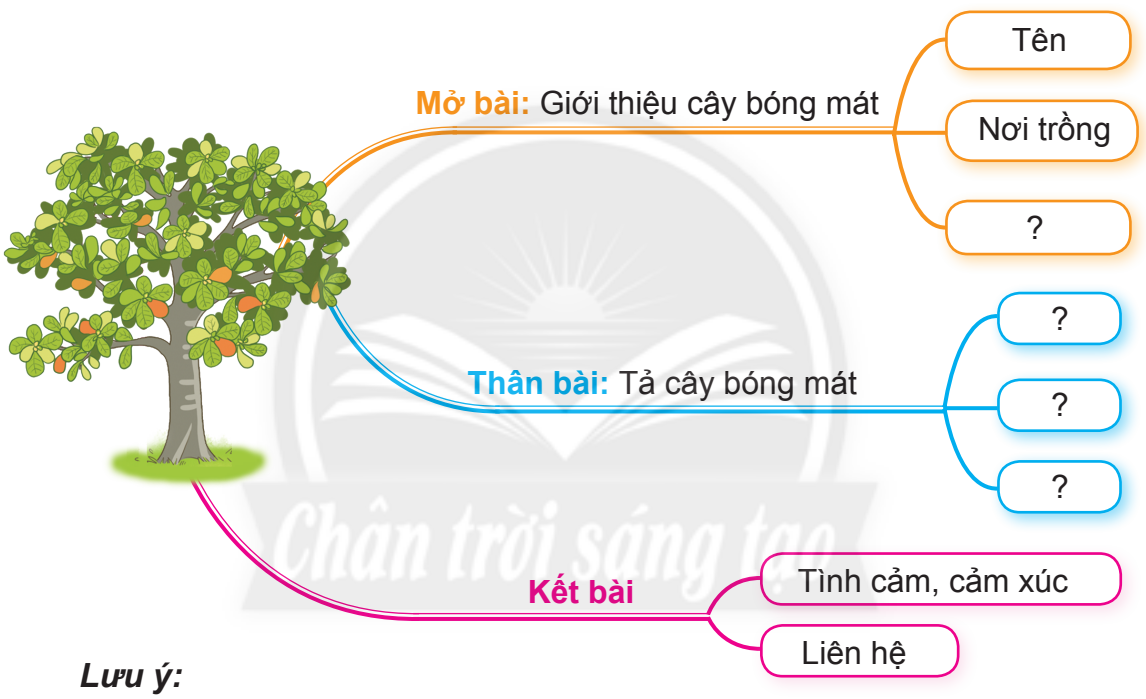

Lưu ý:

– Xác định trình tự miêu tả phù hợp.

– Với mỗi đặc điểm hoặc thời kì phát triển, dùng từ ngữ gợi tả, hình ảnh so sánh để làm nổi bật bộ phận chọn tả.

2. Chia sẻ trong nhóm, thêm vào dàn ý đã lập:

Từ ngữ gợi tả	Hình ảnh so sánh	Hình ảnh nhân hoá	?

Vận dụng

1. Sưu tầm 1 – 2 tranh, ảnh về hoạt động của trẻ em vào mùa hè.

2. Chia sẻ cảm xúc của em về một trải nghiệm thú vị trong mùa hè.

Bài 4 Trong ánh bình minh

Khởi động

Nói 1 – 2 câu về vẻ đẹp của bầu trời vào một buổi trong ngày.

Bình minh | ? | Hoàng hôn

Khám phá và luyện tập

Đọc

Trong ánh bình minh

Ánh nắng mới lên nhuộm hồng làn sương vương trên những ngọn cây. Sau một đêm ngủ bình yên, bầy chim tỉnh dậy hót vang lừng. Một vài con nai rời bến nước, lững thững tìm về nơi ở khuất đâu đó dưới lùm cây. Bình minh diễn ra chỉ trong khoảnh khắc.

Ở đồng cỏ mênh mông cũng giống ngoài biển cả, mặt trời lên nhanh vùn vụt. Thoạt đầu nó chậm rãi nhô lên, đỏ hồng như một trái dưa hấu mới bổ, rồi sau khi vượt khỏi đường chân trời chắn ngang, nó leo mau lên cao và nắng chợt chói chang lúc nào không hay.

Những bầy voi thong thả đi về phía bến nước. Nghe động bước chân, từng đàn chim dẽ và cun cút bay vụt lên từ những hàng sậy. Những con cá sấu nhỏ bò từ dòng nước lạnh lên phơi mình trên bãi cát, thấy bầy voi rậm rịch đi tới liền theo nhau toài nhanh xuống sông, để lại trên đường những vết trườn. Đàn trâu rừng với con trâu mộng đầu đàn mang đôi sừng nhọn hoắt đang ăn gần bến nước đủng đỉnh bỏ đi xa,

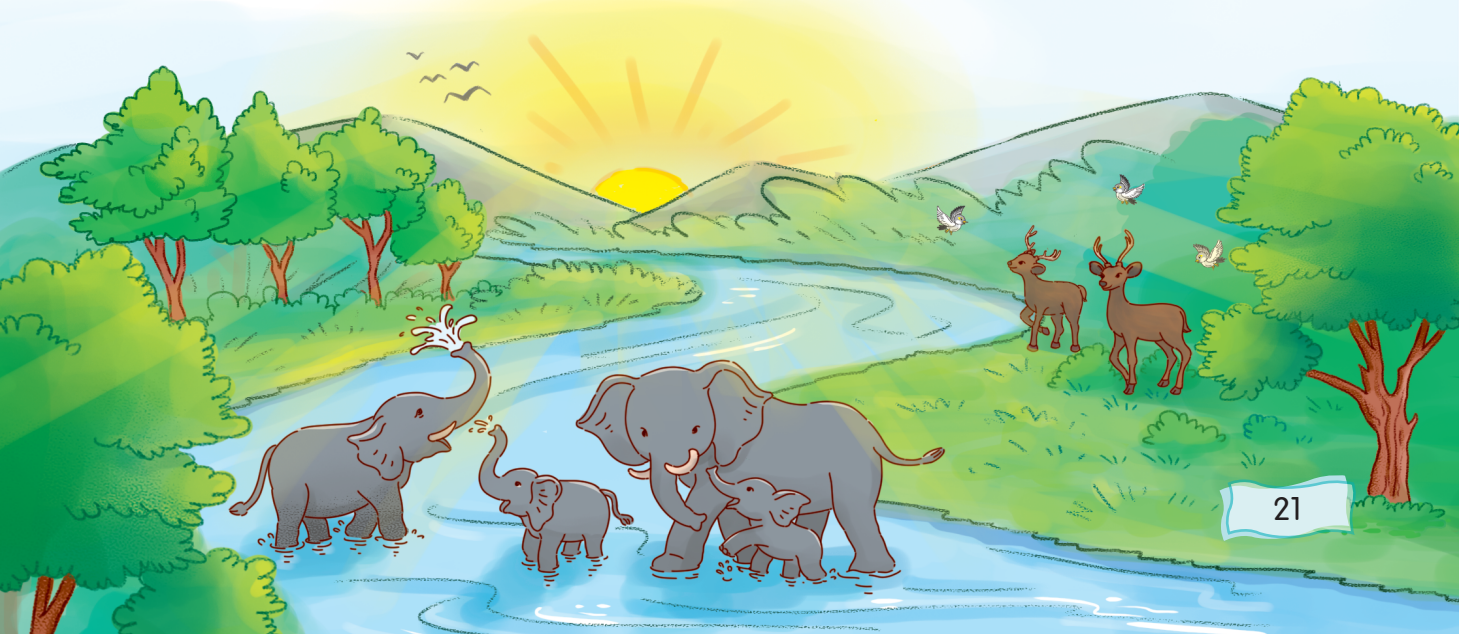

nhường chỗ cho những bầy voi. Tắm xong, những bầy voi lững thững rời bến nước. Cun cút và chim dẽ bay về những lùm sậy nơi chúng làm tổ. Bọn cá sấu nhỏ lại trườn lên bãi cát phơi mình và đàn trâu thong thả trở về chỗ cũ.

Theo Vũ Hùng

- **Cun cút**: *chim nhỏ, đuôi và chân ngắn, lông màu nâu xám, sống ở đồi cỏ, thường lủi rất nhanh trong bụi cây.*
- **Chim dẽ**: *chim nhỏ sống ở bờ nước, chân cao, mỏ dài, thường ăn giun.*

1. Khi ánh nắng mới lên, cảnh vật có gì đáng chú ý?
2. Tác giả cảm nhận như thế nào về sự thay đổi của mặt trời vào buổi bình minh?
3. Những con vật nào xuất hiện lúc bình minh? Cách miêu tả hoạt động của chúng có gì đặc biệt?
4. Bài đọc giúp em hiểu thêm điều gì về cuộc sống của các loài vật trong rừng?
5. Theo em, tại sao chúng ta cần phải bảo vệ rừng?

Luyện từ và câu

Luyện tập về chủ ngữ

1. Đọc đoạn văn sau và thực hiện yêu cầu:

Cây mai tứ quý là món quà bố mẹ em tặng ông ngoại. Ông trồng cây mai trước sân. Thân cây thẳng. Cành vươn đều ra xung quanh. Tán cây tròn, xoè rộng. Mai tứ quý nở hoa suốt bốn mùa. Cánh hoa mỏng, vàng thẩm, xếp thành ba lớp. Ong, bướm thường rủ nhau bay về vào những ngày hoa nở.

Vân Anh

a. Xác định chủ ngữ của từng câu.

b. Cho biết mỗi chủ ngữ tìm được trả lời cho câu hỏi nào.

2. Tìm vị ngữ ở cột B phù hợp với chủ ngữ ở cột A để tạo thành câu:

A	B
Đàn nai	là đặc sản ở miền Tây.
Cá linh	thả diều trên triền đê.
Hoa sen	xuống suối uống nước.
Đám trẻ con	đua nhau khoe sắc.

3. Thay ❀ trong mỗi đoạn văn sau bằng một chủ ngữ phù hợp trong khung:

a. tôi, một làn gió, những chiếc lá

❀ rì rào chạy qua. ❀ rập rình lay động như đốm lửa bập bùng cháy. ❀ rẽ lá, nhẹ nhàng men theo lạch nước để đến bên cạnh cây sòi.

Theo Trần Hoài Dương

b. những cây thông, cây đoàn kết nhất

❀ là cây thông. ❀ mọc thành cụm thường nối rễ với nhau, đói no cùng chia sẻ.

Theo Lê Quang Long, Nguyễn Thị Thanh Huyền

4. Đặt 1 – 2 câu:

a. Có chủ ngữ trả lời câu hỏi *Ai?*

b. Có chủ ngữ trả lời câu hỏi *Cái gì?*

c. Có chủ ngữ trả lời câu hỏi *Con gì?*

Viết

Viết đoạn mở bài cho bài văn miêu tả cây cối

1. Xếp các đoạn mở bài dưới đây vào hai nhóm:

1. Có những cây mùa nào cũng đẹp như cây bàng.

Đoàn Giỏi

2. Phố nhà em ở có trồng rất nhiều cây xanh: phượng, lộc vừng, xà cừ,... Mỗi cây có một vẻ đẹp riêng. Nhưng em ấn tượng nhất với cây bàng già ở góc phố.

Minh Trung

3

Sầu riêng là loại trái quý của miền Nam.

Mai Văn Tạo

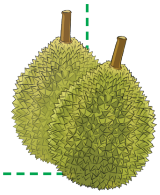

4

Làng quê Việt Nam thường nhiều ao hồ. Vươn ra trên ao là giàn mướp hoa vàng, giàn bí hoa trắng, giàn đỗ ván hoa tím. Còn trên mặt nước ao, hoặc con ngòi rìa làng thường là những bè rau muống bập bềnh.

Băng Sơn

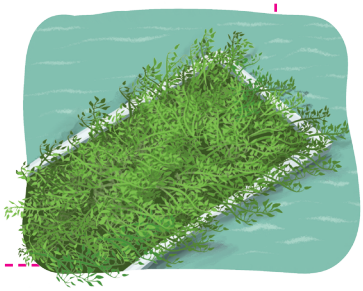

Mở bài trực tiếp

Giới thiệu chung về cây:

– Tên cây.

– Vị trí trồng.

– Ấn tượng nổi bật.

– ?

Mở bài gián tiếp

Nêu các sự vật, hiện tượng có liên quan để dẫn vào giới thiệu cây:

– Liệt kê nhiều loại cây → giới thiệu cây chọn tả.

– Giới thiệu một người, vật,... gợi nhớ đến cây.

– Giới thiệu một bài thơ, bài hát,... có nhắc đến tên cây.

– ?

2. Viết đoạn mở bài cho bài văn tả một cây bóng mát được trồng ở trường hoặc nơi em ở.

a. Mở bài trực tiếp:

Tên cây | Vị trí trồng | ?

b. Mở bài gián tiếp:

Sự vật, hiện tượng có liên quan → Cây chọn tả

Vận dụng

Nói 2 – 3 câu về cảnh bình minh, trong đó có sử dụng biện pháp nhân hoá.

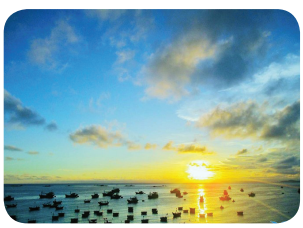

Tuần 21

Bài 5

Điều ước của vua Mi-đát

Khởi động

Tưởng tượng và trao đổi với bạn: Điều gì sẽ xảy ra khi mọi vật xung quanh chúng ta đều biến thành vàng?

Khám phá và luyện tập

Đọc

Điều ước của vua Mi-đát

Có lần thần Đi-ô-ni-dốt hiện ra, cho vua Mi-đát được ước một điều. Mi-đát vốn tham lam nên nói ngay:

– Xin Thần cho mọi vật tôi chạm đến đều hoá thành vàng!

Thần Đi-ô-ni-dốt mỉm cười ưng thuận.

Vua Mi-đát thử bẻ một cành sồi, cành đó liền biến thành vàng. Vua ngắt một quả táo, quả táo cũng thành vàng nốt. Tưởng không có ai trên đời sung sướng hơn thế nữa!

Bọn đầy tớ dọn thức ăn cho Mi-đát. Nhà vua sung sướng ngồi vào bàn. Và lúc đó ông mới biết mình đã xin một điều ước khủng khiếp. Các thức ăn, thức uống khi vua chạm tay vào đều biến thành vàng. Mi-đát bụng đói cồn cào, chịu không nổi, liền chắp tay cầu khẩn:

– Xin Thần tha tội cho tôi! Xin Người lấy lại điều ước để cho tôi được sống!

Thần Đi-ô-ni-dốt liền hiện ra và phán:

– Nhà ngươi hãy đến sông Pác-tôn, nhúng mình vào dòng nước, phép màu sẽ biến mất và nhà ngươi sẽ rửa sạch được lòng tham.

Mi-đát làm theo lời dạy của thần, quả nhiên thoát khỏi thứ quà tặng mà trước đây ông hằng mong ước. Lúc ấy, nhà vua mới hiểu rằng hạnh phúc không thể xây dựng bằng ước muốn tham lam.

Theo Thần thoại Hy Lạp, Nhữ Thành *dịch*

- **Mi-đát**: *một vị vua nổi tiếng trong thần thoại Hy Lạp.*
- **Đi-ô-ni-dốt**: *vị thần rượu nho, con trai của thần Dớt trong thần thoại Hy Lạp.*
- **Pác-tôn**: *tên một dòng sông ở Thổ Nhĩ Kỳ ngày nay.*
- **Phép màu**: *phép lạ đem đến những kết quả khác thường.*
- **Quả nhiên**: *đúng như đã đoán trước, nói trước.*

1. Vua Mi-đát xin thần Đi-ô-ni-dốt điều gì? Vì sao?
2. Tìm các chi tiết cho thấy vua Mi-đát hài lòng với phép màu Thần ban cho.
3. Tại sao vua Mi-đát phải cầu khẩn Thần lấy lại điều ước mà ông đã xin?
4. Theo em, vì sao thần Đi-ô-ni-dốt đồng ý tặng cho vua Mi-đát điều ước khủng khiếp?
5. Em học được điều gì từ câu chuyện?

Luyện từ và câu

Luyện tập về chủ ngữ

1. Xác định chủ ngữ của các câu trong mỗi đoạn văn sau:

a. Vòm trời cao xanh mênh mông. Gió từ trên đỉnh núi tràn xuống thung lũng mát rượi. Khoảng trời sau dãy núi phía đông ửng đỏ. Những tia nắng đầu tiên hắt chéo qua thung lũng, trải trên đỉnh núi phía tây những vệt sáng màu lá mạ tươi tắn…

Theo Hoàng Hữu Bội

b. Cánh diều mềm mại như cánh bướm. Chúng tôi vui sướng đến phát dại khi nhìn lên trời. Tiếng sáo diều vi vu trầm bổng. Sáo đơn, sáo kép, sáo bè,... như gọi thấp xuống những vì sao sớm.

Theo Tạ Duy Anh

Chân trời sáng tạo

2. Thay ❀ trong các đoạn văn sau bằng một chủ ngữ phù hợp trong khung:

a. bầu trời, mặt trời cuối thu, hương vị thôn quê

❀ nhọc nhằn chọc thủng màn sương, từ từ nhô lên nhành cây trên dãy núi đồi lẹt xẹt. ❀ dần dần tươi sáng. ❀ đầy quyến rũ, ngọt ngào mùi lúa chín.

Theo Ngô Tất Tố

b. hương hoa dẻ, cánh hoa, hoa dẻ, từng chùm hoa

❀ vàng ruộm, cái sắc vàng rất tươi, rất trong trẻo. ❀ nom giống như những chiếc đèn lồng xinh xinh. ❀ buông dài mềm mại. ❀ ngan ngát, mát dịu.

Theo Văn Linh

3. Đặt 1 – 2 câu có chủ ngữ:

Chỉ người	Chỉ đồ vật	Chỉ cây cối	Chỉ loài vật

Viết

Viết đoạn văn cho bài văn miêu tả cây cối

1. Đọc các đoạn văn sau và trả lời câu hỏi:

a. Thân cây bàng vững chãi đỡ những cành lớn vươn dài ra xa, cành nhỏ chĩa đều xung quanh. Cành cây nào cũng dày lá. Những chiếc lá non đầu cành chỉ bằng bàn tay em bé, xanh nõn, mỡ màng. Lá già xanh sẫm, dày dặn hơn, to bằng bàn tay người lớn. Lá bàng mọc thành chùm, mỗi chùm năm sáu cái giống hệt một bông hoa xanh nhiều cánh. Tán cây kết dày những bông hoa xanh ấy lặng lẽ che mát một khoảng sân trường.

Vy Anh

- Đoạn văn có nội dung gì?
- Lá bàng được tả bằng những từ ngữ, hình ảnh nào?
- Theo em, cây bàng đem lại ích lợi gì cho trường của bạn nhỏ?

b. Lá si tuy nhỏ nhưng nhiều nên bao giờ cũng cho bóng mát. Bước vào dưới bóng một cây si, ta cảm thấy mát rượi và quên ngay cái nắng gay gắt ngoài đường. Cây si không bao giờ rụng lá hàng loạt như cây bàng, cây sấu, cây xà cừ, cây xoan. Cây si già hơn cây khác vì chòm râu nhưng cũng luôn trẻ hơn những cây khác vì lá xanh quanh năm.

Theo Băng Sơn

- Đoạn văn tả bộ phận nào của cây si?
- Bộ phận đó được tả bằng những từ ngữ, hình ảnh nào?
- Tác giả đã nhân hoá cây si bằng cách nào? Cách nhân hoá đó có gì thú vị?

2. Viết đoạn văn tả đặc điểm nổi bật (gốc, thân, lá,...) của một cây bóng mát được trồng ở trường hoặc nơi em ở.

3. Đọc lại và chỉnh sửa đoạn văn của em.

4. Chia sẻ với bạn những điều em thích trong đoạn văn của mình:

Từ ngữ gợi tả | Hình ảnh so sánh | Hình ảnh nhân hoá | ?

Vận dụng

1. Tìm vần và thêm dấu thanh (nếu cần) phù hợp với mỗi ❀ để tạo thành từ gợi tả hình dáng, âm thanh, màu sắc,... dựa vào hình gợi ý:

2. Nói 1 – 2 câu có từ tìm được trên đường đi ở bài tập 1.

Bài 6

Món ngon mùa nước nổi

Khởi động

Chia sẻ với bạn về một món ăn em thích dựa vào gợi ý:

Nguyên liệu | Cách chế biến | Hương vị | ?

Khám phá và luyện tập

Đọc

Món ngon mùa nước nổi

Cá linh là món quà thiên nhiên ưu ái dành tặng người dân miền Tây vào mùa nước nổi. Vào mùa này, cá linh từ miệt thượng nguồn sông Mê Kông "trôi" về đồng bằng sông Cửu Long nhiều vô số kể. Người dân đặt dớn, mỗi ngày thu hoạch tới mấy giạ.

Cá linh chế biến được nhiều món. Nhưng món ăn dân dã được bà con nơi đây chuộng nhất là cá linh nấu canh chua. Cá linh non khi nấu canh để nguyên con, chỉ cần bỏ ruột. Bông điên điển nở rộ đầu mùa nước nổi, hái một chút là đủ ăn. Rau muống và bông súng mọc đầy đồng, tha hồ hái. Chỉ vài món đơn sơ như thế đã có thể nấu được một nồi canh chua ngon tuyệt. Khách phương xa đến ăn một lần rồi lưu luyến mãi miền Tây.

Còn dân ở đây, dù có đi đâu về đâu, hễ nghe nhắc tới canh chua cá linh thì dường như bao nỗi nhớ quê hương lại hiện về, ngập tràn kí ức.

Trương Chí Hùng

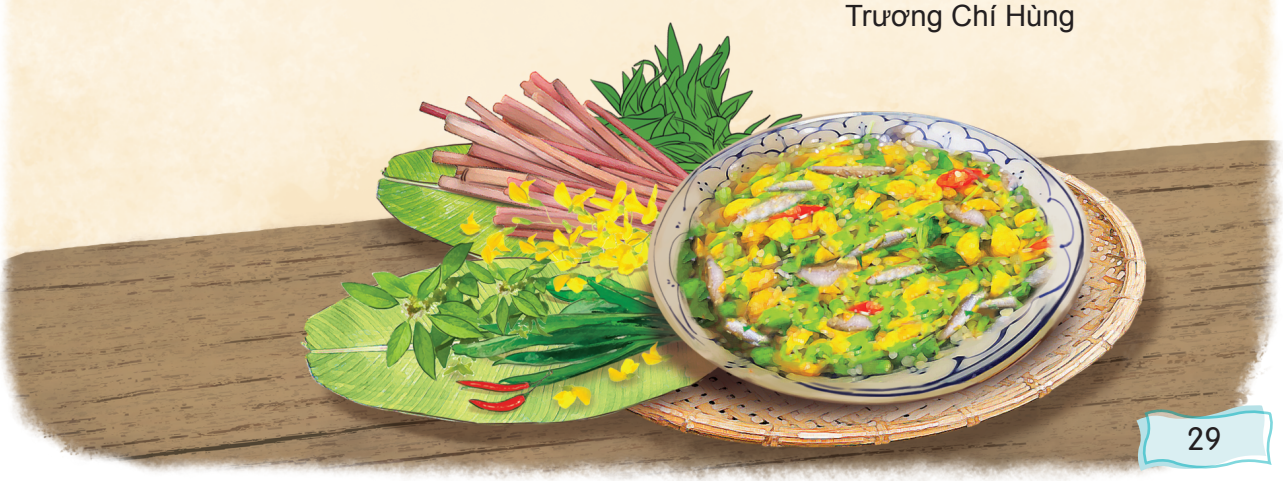

Dớn: *dụng cụ bắt cá được làm bằng lưới của người Nam Bộ.*

1. Tìm những chi tiết cho thấy vào mùa nước nổi, cá linh ở đồng bằng sông Cửu Long có rất nhiều.
2. Người dân miền Tây nấu canh chua cá linh như thế nào?
3. Những chi tiết nào chứng tỏ canh chua cá linh có sức hấp dẫn với người dân miền Tây cũng như khách phương xa?
4. Vì sao nói: "Cá linh là món quà thiên nhiên ưu ái dành tặng người dân miền Tây vào mùa nước nổi."?

Nói và nghe

Nói về một tấm gương lạc quan, yêu cuộc sống

Nói về một tấm gương lạc quan, yêu cuộc sống mà em biết.

Gợi ý:

a. Xác định nội dung nói:

– Giới thiệu chung về nhân vật.

– Hoàn cảnh sống của nhân vật.

– Những việc làm thể hiện tinh thần lạc quan hoặc tình yêu cuộc sống của nhân vật.

• Nhân vật trong bài đã học:

Tiến Anh

Mô-da

• Nhân vật khác mà em biết:

– Kết quả nhân vật đó đạt được.

– Suy nghĩ, tình cảm của em với nhân vật.

b. Xác định phương tiện hỗ trợ bài nói.

Tranh, ảnh | Sơ đồ, biểu đồ | Đoạn nhạc, đoạn phim

Viết

Viết đoạn kết bài cho bài văn miêu tả cây cối

1. Xếp các đoạn kết bài dưới đây vào hai nhóm:

1 Tôi xa quê đã ngót chục năm mà vẫn nhớ da diết cây trám đen ở đầu bản.

Theo Vi Hồng, Hồ Thuỷ Giang

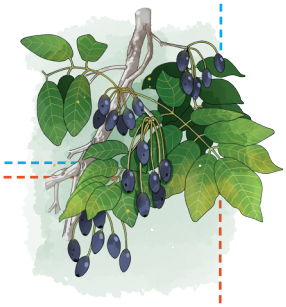

2 Suốt mấy chục năm qua, cây trám đen vẫn luôn gắn bó với bản tôi. Người rời quê, chưa khuất ngọn trám đã ngập tràn nỗi nhớ. Người đi xa trở về, nhìn thấy dấu ngọn cây cao vút là thấy nhà, thấy quê.

Hạnh Ngân

3 Mỗi lần ngắm cây phượng, tôi lại da diết nhớ ông. Tôi nghe trong tiếng lá xào xạc như có lời ông nói: "Ông trồng cây phượng này để mỗi mùa hè tới, các cháu nhìn màu hoa đỏ mà nhớ về quê hương."

Trung Tuấn

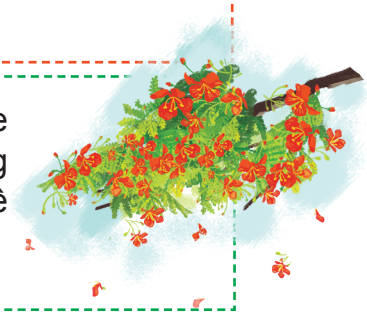

4 Cây phượng già đã gắn bó với chúng em suốt những năm tháng học tiểu học. Mai đây, khi xa trường, chúng em vẫn luôn nhớ về cây phượng với những kỉ niệm thân thương.

Mai Thi

Kết bài không mở rộng

Kết thúc bài văn bằng cách:

– Nhận xét, đánh giá chung về cây.

– Nêu tình cảm, cảm xúc của người tả đối với cây.

– Nêu ý nghĩa của cây đối với người tả.

– ?

Kết bài mở rộng

Kết thúc bài văn bằng cách:

– Liên hệ đến người, vật,... có liên quan đến cây.

– Liên hệ đến ý thức, trách nhiệm của bản thân.

– Tưởng tượng những điều xảy ra đối với cây trong tương lai.

– ?

2. Viết đoạn kết bài không mở rộng cho bài văn tả một cây bóng mát được trồng ở trường hoặc nơi em ở.

Vận dụng

Đóng vai hướng dẫn viên, giới thiệu với du khách một món ăn ở địa phương em.

Tuần 22

Bài 7

Bè xuôi sông La

Khởi động

Trao đổi với bạn những điều em quan sát được trong bức tranh của bài đọc.

Khám phá và luyện tập

Đọc

1. Đọc bài thơ:

Bè xuôi sông La

(Trích)

Bè ta xuôi sông La
Dẻ cau cùng táu mật
Muồng đen và trai đất
Lát chun rồi lát hoa.

Sông La ơi sông La
Trong veo như ánh mắt
Bờ tre xanh im mát
Mươn mướt đôi hàng mi.
Bè đi chiều thầm thì
Gỗ lượn đàn thong thả
Như bầy trâu lim dim
Đằm mình trong êm ả
Sóng long lanh vẩy cá
Chim hót trên bờ đê.

Ta nằm nghe, nằm nghe
Giữa bốn bề ngây ngất
Mùi vôi xây rất say
Mùi lán cưa ngọt mát
Trong đạn bom đổ nát
Bừng tươi nụ ngói hồng
Đồng vàng hoe lúa trổ
Khói nở xoà như bông.

Vũ Duy Thông

- **Sông La**: *một con sông ở tỉnh Hà Tĩnh.*
- **Dẻ cau, táu mật, muồng đen, trai đất, lát chun, lát hoa**: *tên các loại gỗ quý.*
- **Đằm mình**: *ngâm mình xuống nước.*
- **Vôi**: *chất màu trắng, thu được khi nung một loại đá, thường dùng làm vật liệu xây dựng.*

1. Vẻ đẹp của sông La được tả bằng những từ ngữ, hình ảnh nào?
2. Tìm và nêu tác dụng của các hình ảnh so sánh, nhân hoá có trong khổ thơ thứ hai.
3. Tác giả quan sát cảnh vật hai bên bờ sông La bằng những giác quan nào? Tác giả đã cảm nhận được những gì?
4. Em có cảm nhận gì về sông La và cuộc sống của con người ở hai bên bờ sông?

★ Học thuộc lòng hai khổ thơ em thích.

2. Đọc mở rộng:

Sinh hoạt câu lạc bộ đọc sách
Chủ điểm *Cuộc sống mến yêu*

(a) Tìm đọc một bản tin viết về:

- Một người yêu cuộc sống.
- Một người lạc quan, biết vượt lên hoàn cảnh.
- ?

(b) Ghi chép tóm tắt nội dung bản tin vào *Nhật kí đọc sách* bằng một đoạn văn ngắn hoặc bằng sơ đồ đơn giản.

Những thông tin chính

Tên | Tình huống | ?

c. Cùng bạn chia sẻ:
– Bản tin đã đọc.
– Nhật kí đọc sách.

d. Thi *Phát thanh viên nhí*: Đọc và chia sẻ những điều em học được từ nhân vật trong bản tin.

Luyện tập về vị ngữ

1. Đọc đoạn văn sau và thực hiện yêu cầu:

Mùa xuân là mùa của lễ hội. Bầu trời cao và trong xanh. Những chị bướm trắng, bướm nâu bay rập rờn. Những chú hoẵng khoác áo mới đi dự hội mùa xuân.

Phan Phùng Duy

Hai anh em thằng Mên tìm đến cái ổ chim chìa vôi. Thấy động, những con chim chìa vôi non kêu líu ríu. Hai đứa bé ý tứ quỳ xuống bên cạnh.

Nguyễn Quang Thiều

a. Xác định vị ngữ của từng câu.

b. Cho biết mỗi vị ngữ tìm được trả lời cho câu hỏi nào?

c. Theo em, vị ngữ cho biết điều gì về sự vật được nêu ở chủ ngữ?

2. Tìm vị ngữ ở cột B phù hợp với chủ ngữ ở cột A để tạo thành câu:

A	B
Người ta	là một ngọn tháp xanh.
Mỗi cây thông	ngân nga.
Tiếng sáo diều	bơi lội tung tăng.
Đàn cá bảy màu	thường trồng hoa giấy để làm cảnh.

3. Tìm vị ngữ phù hợp thay cho ❀ trong mỗi dòng sau để tạo thành câu:

a. Vườn cây vú sữa ❀.

b. Các cô cậu học trò ❀.

c. Sáng sớm mai, đường làng ❀.

4. Đặt 1 – 2 câu:

a. Có vị ngữ trả lời câu hỏi *Là gì?*

b. Có vị ngữ trả lời câu hỏi *Làm gì?*

c. Có vị ngữ trả lời câu hỏi *Thế nào?*

Viết

Viết bài văn miêu tả cây cối

Đề bài: **Viết bài văn tả một cây bóng mát được trồng ở trường hoặc nơi em ở.**

Gợi ý:

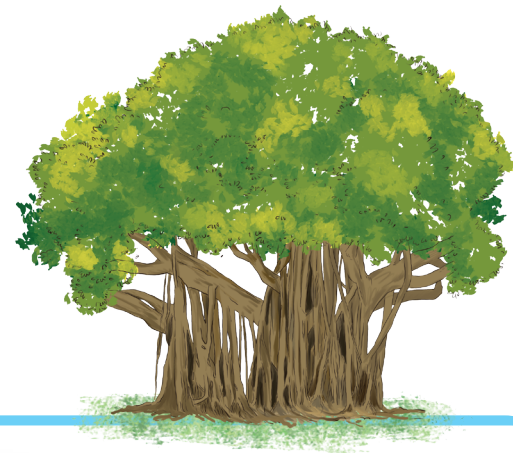

Mở bài

Giới thiệu cây bóng mát:
– Tên cây.
– Vị trí trồng.
– ?

Thân bài

Cách 1: ***Tả từng đặc điểm của cây:***

– Chọn tả đặc điểm nổi bật của cây bóng mát:

Thân | Cành, lá | ?

– Sử dụng từ ngữ chỉ hình dáng, màu sắc,...
– Sử dụng biện pháp so sánh, nhân hoá.
– Nói về sự gắn bó của cây với con người, thiên nhiên,...

Cách 2: ***Tả cây theo từng thời kì phát triển:***

– Chọn tả đặc điểm nổi bật của cây bóng mát gắn với từng giai đoạn phát triển:

Mới trồng | Sau một năm | ?

– Sử dụng từ ngữ chỉ thời gian, hình dáng, màu sắc,...
– Sử dụng biện pháp so sánh, nhân hoá.
– Nói về sự gắn bó của cây với con người, thiên nhiên,...

Kết bài

Tình cảm, cảm xúc | Mong ước | ?

Vận dụng

1. Thi tìm từ ngữ tả vẻ đẹp của nước biển, sông, hồ,...

M: trong veo, long lanh

2. Nói 1 – 2 câu tả vẻ đẹp của một cảnh sông nước mà em biết.

Bài 8

Mùa hoa phố Hội

Khởi động

1. Xếp các bông hoa vào ô thích hợp để tạo thành từ ngữ:

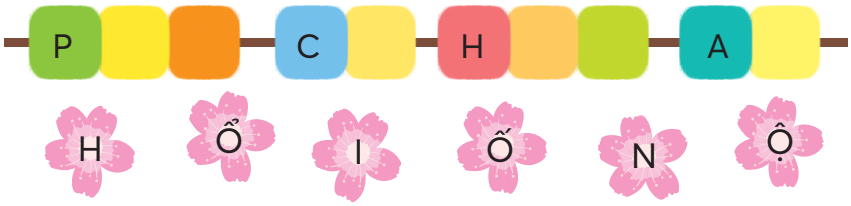

2. Nói 1 – 2 câu về địa danh ghép được ở trên.

Khám phá và luyện tập

Đọc

Mùa hoa phố Hội

Nhè nhẹ rót vào tôi bản nhạc buổi ban mai hồng trên từng tia nắng. Xoè bàn tay và đếm từng ngụm nắng trên tay, tôi nhận ra nắng xuyên qua những mùa hoa dọc dài trên phố. Mỗi ô cửa, mỗi hiên nhà, mỗi góc phố, người phố Hội đã chắt chiu và chăm trồng những loại cây hoa mà họ yêu quý nhất.

Trên nền tường vàng hay mái ngói thâm nâu, hoa lá đem lại nét sinh động cho không gian phố cổ. Giữa hương hoa, mùi nắng ngọt và vị hanh hao của gió biển, một Hội An cứ thế thấm vào tôi, thẳm sâu và diệu vợi. Tôi thường dạo bước trên phố và thử nhớ xem có bao nhiêu mảng màu được tạo nên từ lá và hoa trên các khung cửa. Có ô cửa chủ nhân treo mấy chậu hoa ngũ sắc hay các giỏ hoa dạ yến thảo. Có nhà làm giàn hoa sử quân tử. Có cả nhà phủ kín những chùm hoa giấy bung nở đủ màu…

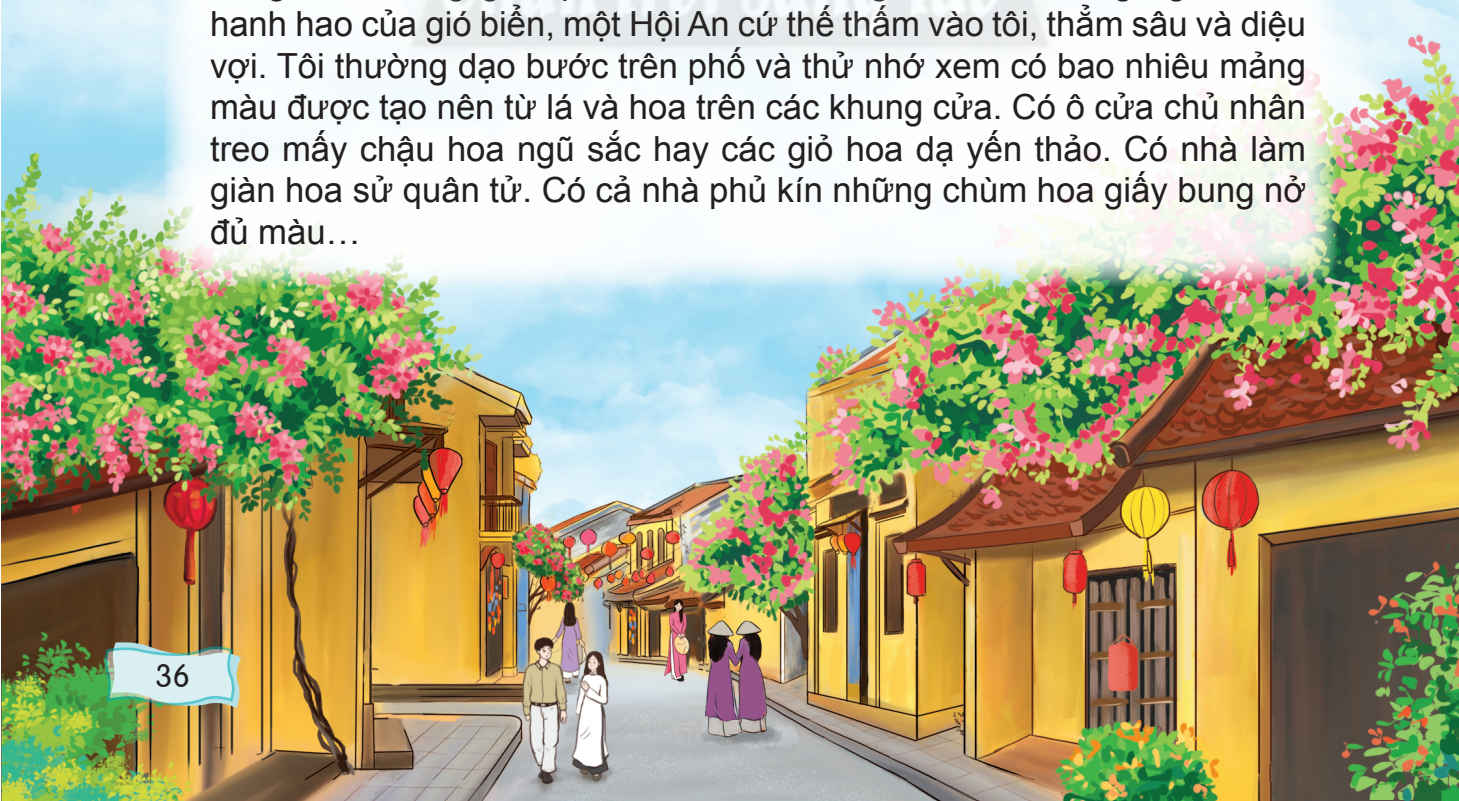

Còn trên đường, thấp thoáng trong mắt du khách là phượng vàng, phượng đỏ. Ngày nắng, bóng các giàn hoa đổ nghiêng trên nền tường màu vàng nghệ. Ngày mưa, nước làm lá ngời xanh trên các góc phố hiền từ…

Tất cả đã hun đúc nên cho phố Hội một nét duyên thầm, khiến bước chân du khách dù còn đang ở Hội An đã nôn nao nhớ.

Theo Nguyễn Thị Anh Đào

- **Chắt chiu**: *dành dụm cẩn thận từng ít một vì coi là quý.*
- **Hanh hao**: *(thời tiết) khô và hơi lạnh, thường làm nẻ da.*
- **Hun đúc**: *tạo nên qua quá trình rèn luyện, thử thách.*
- **Duyên thầm**: *vẻ đẹp kín đáo, đáng yêu.*

1. Mỗi ô cửa, mỗi hiên nhà, mỗi góc phố ở phố Hội có gì đặc biệt?
2. Vì sao tác giả cho rằng "hoa lá đem lại nét sinh động cho không gian phố cổ"?
3. Hoa lá ở phố Hội đẹp như thế nào?

4. Theo em, vì sao du khách "còn đang ở Hội An đã nôn nao nhớ"?

Luyện từ và câu

Mở rộng vốn từ *Cái đẹp*

1. Tìm 3 – 4 từ:

Có nghĩa giống với từ đẹp	Có nghĩa trái ngược với từ đẹp

2. Xếp các từ sau vào hai nhóm:

a. Từ thường được dùng để nói về vẻ đẹp của người.

b. Từ thường được dùng để nói về vẻ đẹp của thiên nhiên.

3. Thay ❀ trong đoạn văn sau bằng một từ ngữ phù hợp trong ngoặc đơn:

Biển luôn thay đổi màu tuỳ theo sắc mây trời. Trời ❀ (xanh thẳm, xanh biếc), biển cũng thẳm xanh như dâng cao lên, chắc nịch. Trời ❀ (thả, rải) mây trắng nhạt, biển ❀ (mơ mộng, mơ màng) dịu hơi sương. Trời ❀ (u ám, âm u) mây mưa, biển ❀ (xám xịt, xam xám) nặng nề. Trời ❀ (ầm ĩ, ầm ầm) dông gió, biển đục ngầu, giận dữ,...

Theo Vũ Tú Nam

4. Đặt 2 – 3 câu về một cảnh đẹp thiên nhiên.

Viết

Luyện tập quan sát, tìm ý cho bài văn miêu tả cây cối

1. Đọc bài văn sau và thực hiện yêu cầu:

Cây gạo

Cây gạo già mỗi năm lại trở lại tuổi xuân, cành nặng trĩu những hoa đỏ mọng và đầy tiếng chim hót. Chỉ cần một làn gió nhẹ hay một đôi chim mới đến là có ngay mấy bông hoa gạo lìa cành. Những bông hoa rơi từ trên cao, đài hoa nặng chúi xuống, những cánh hoa đỏ rực quay tít như chong chóng nom thật đẹp.

Hết mùa hoa, chim chóc cũng vãn. Cây gạo chấm dứt những ngày tưng bừng ồn ã, lại trở về với dáng vẻ xanh mát, trầm tư. Cây đứng im cao lớn, hiền lành, làm tiêu cho những con đò cập bến và cho những đứa con về thăm quê mẹ.

Ngày tháng qua đi thật chậm mà cũng thật nhanh. Những bông hoa đỏ ngày nào đã trở thành những quả gạo múp míp, hai đầu thon vút như con thoi. Sợi bông trong quả đầy dần, căng lên; những mảnh vỏ tách ra cho các múi bông nở đều, chín như nồi cơm chín đội vung mà cười, trắng loá. Cây gạo như treo rung rinh hàng ngàn nồi cơm gạo mới.

Theo Vũ Tú Nam

a. Tác giả tả cây gạo vào những thời điểm nào?

b. Vào mỗi thời điểm, tác giả tả những đặc điểm nào của cây gạo? Tác giả dùng từ ngữ, hình ảnh nào để tả mỗi đặc điểm ấy?

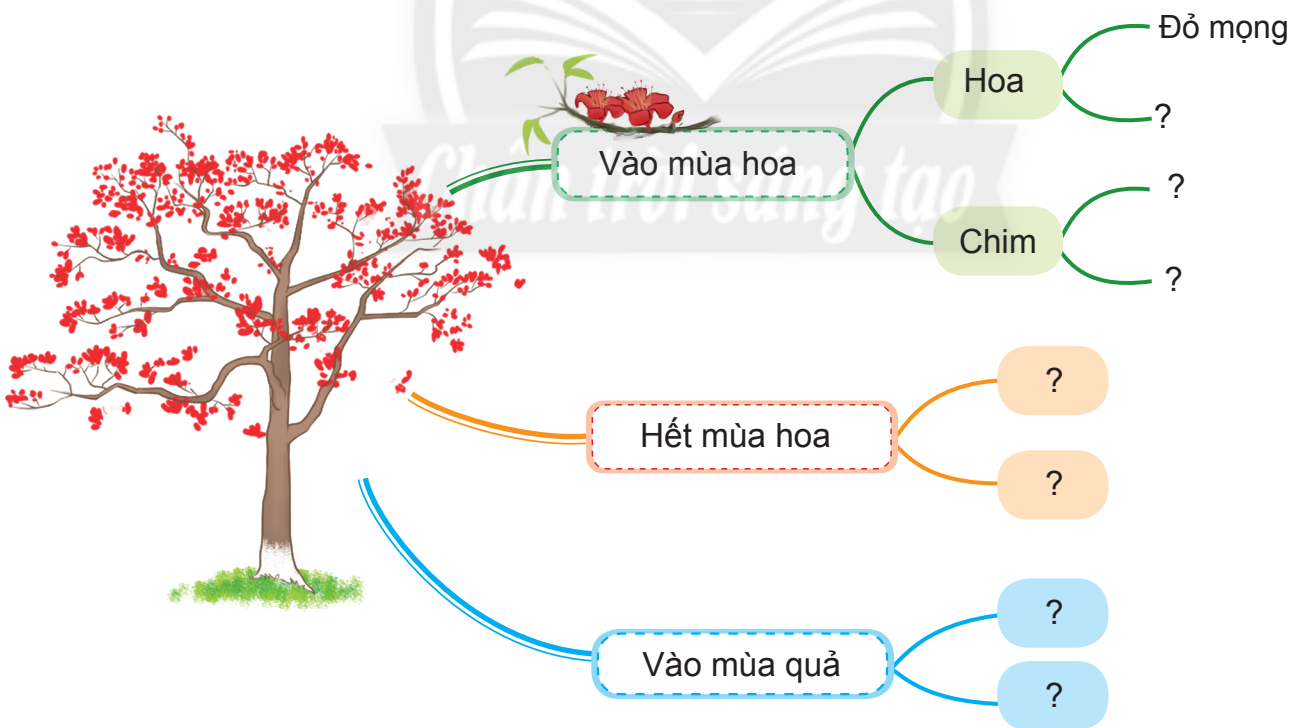

c. Tìm và nêu tác dụng của các hình ảnh so sánh có trong đoạn văn thứ ba.

2. Quan sát một cây hoa em thích và ghi chép lại những điều em quan sát được dựa vào gợi ý:

– Cách 1:

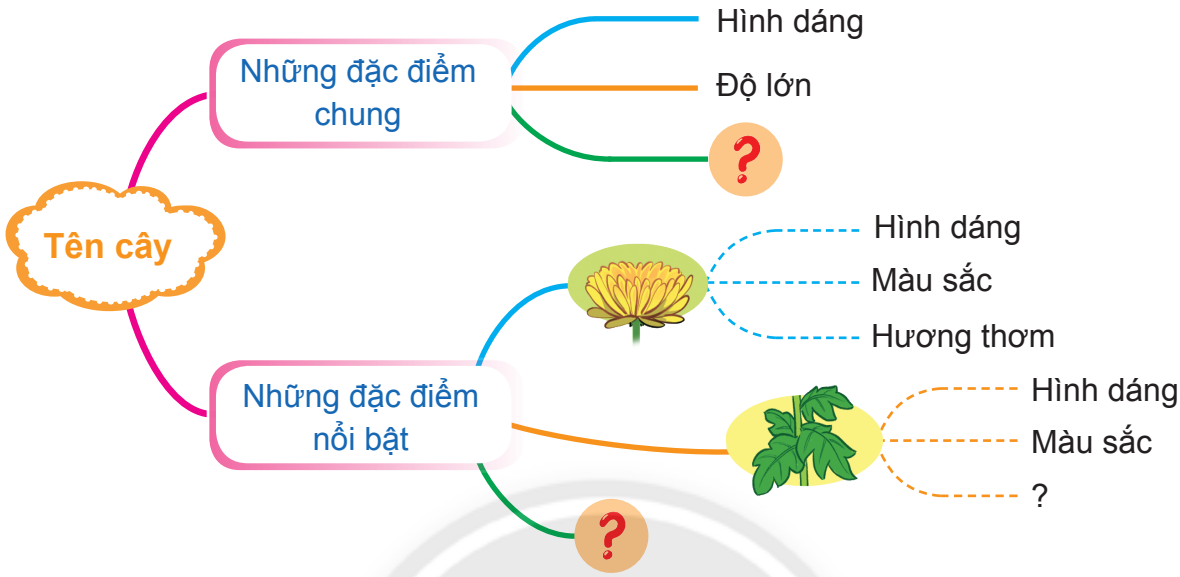

– Cách 2:

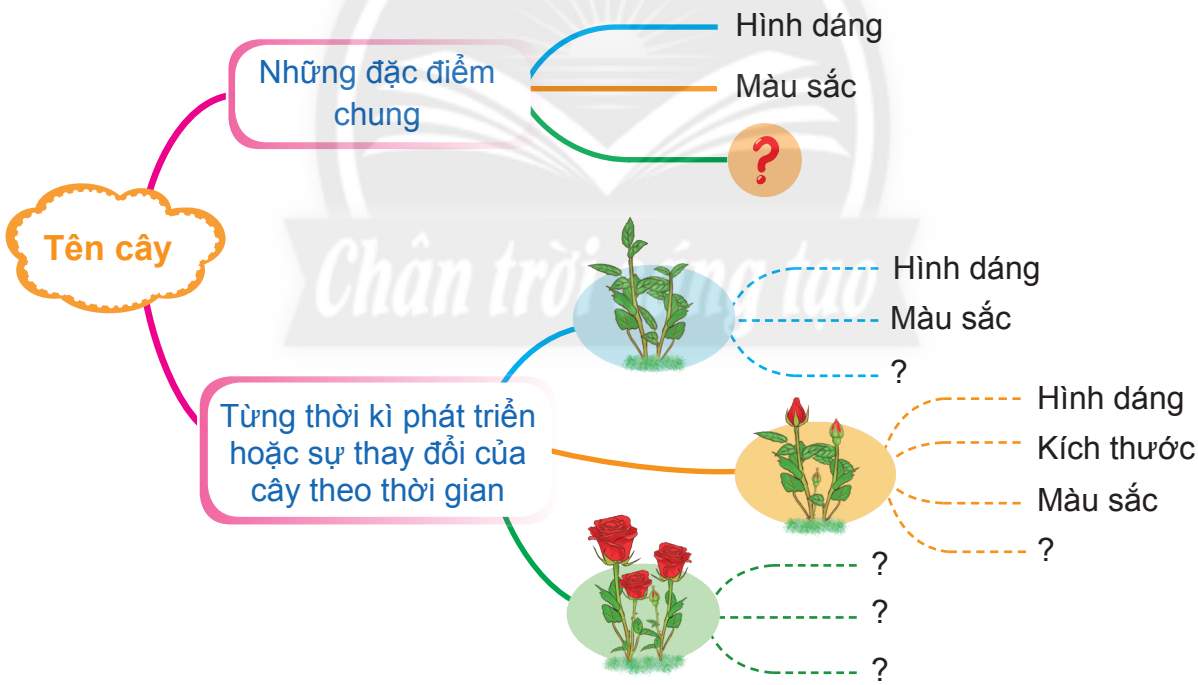

Vận dụng

Tìm hiểu và chia sẻ thông tin, hình ảnh về phố cổ Hội An theo gợi ý:

Cảnh thiên nhiên | Con người | Hoạt động nổi bật | Ẩm thực | ?

VIỆT NAM QUÊ HƯƠNG EM

Tuần 23

Bài 1

Sự tích bánh chưng, bánh giầy

Khởi động

Hỏi – đáp về một món bánh thường có vào dịp Tết ở quê em hoặc nơi em ở dựa vào gợi ý:

Tên | Đặc điểm | Ý nghĩa | ?

Khám phá và luyện tập

Đọc

Sự tích bánh chưng, bánh giầy

Sau khi dẹp được giặc Ân, Hùng Vương thứ sáu có ý định truyền ngôi cho con.

Nhân dịp đầu xuân, vua cho họp các hoàng tử lại và bảo:

– Trong các con, ai tìm được món ăn ngon nhất, có ý nghĩa nhất để dâng cúng Trời Đất, tổ tiên, thì ta sẽ truyền ngôi cho.

Các hoàng tử đua nhau tìm kiếm của ngon vật lạ dâng lên vua cha. Riêng người con trai thứ mười tám của Hùng Vương là Lang Liêu, vì mẹ mất sớm, không có người chỉ dạy nên rất lo lắng, không biết chọn món gì.

Một hôm, Lang Liêu nằm mơ gặp được một vị thần. Thần nói với chàng:

– Trong Trời Đất không có gì quý bằng gạo, vì gạo là thức ăn nuôi sống con người. Con hãy lấy gạo nếp làm bánh hình tròn và hình vuông, để tượng hình Trời và Đất. Rồi lấy lá bọc ngoài, đặt nhân trong ruột bánh, để tượng hình cha mẹ sinh thành.

Tỉnh dậy, Lang Liêu vô cùng mừng rỡ. Chàng chọn gạo nếp thật ngon làm bánh vuông để tượng hình Đất, lấy lá xanh bọc ở ngoài và đặt nhân ở trong ruột bánh. Sau đó, chàng đem nấu chín và đặt tên là bánh chưng. Chàng lại giã xôi làm bánh tròn, để tượng hình Trời, gọi là bánh giầy.

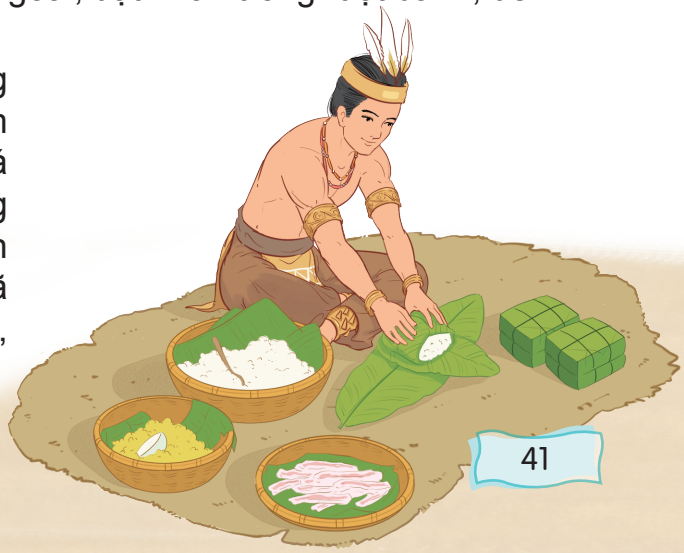

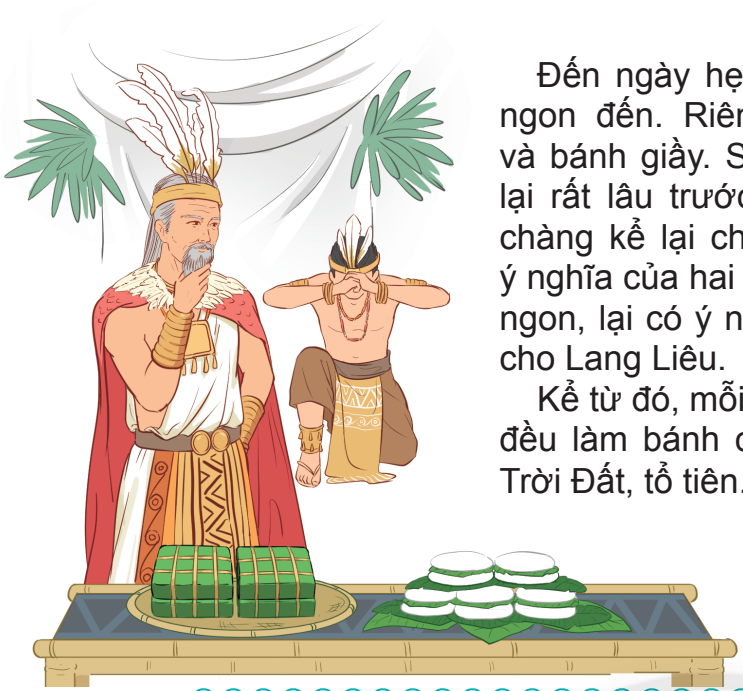

Đến ngày hẹn, các hoàng tử nô nức đem món ngon đến. Riêng Lang Liêu chỉ có bánh chưng và bánh giầy. Sau khi đi một vòng, vua cha dừng lại rất lâu trước mâm bánh của Lang Liêu, nghe chàng kể lại chuyện thần báo mộng và giải thích ý nghĩa của hai món bánh. Vua nếm thử, thấy bánh ngon, lại có ý nghĩa nên quyết định truyền ngôi lại cho Lang Liêu.

Kể từ đó, mỗi khi đến tết Nguyên đán, người dân đều làm bánh chưng và bánh giầy để dâng cúng Trời Đất, tổ tiên.

Theo Kho tàng truyện dân gian Việt Nam

?

1. Hùng Vương thứ sáu làm cách nào để chọn người nối ngôi?
2. Theo em, vì sao các hoàng tử đua nhau tìm kiếm của ngon vật lạ dâng lên vua cha?
3. Kể lại giấc mơ và những việc Lang Liêu đã làm sau khi tỉnh dậy.
4. Vì sao vua quyết định truyền ngôi cho Lang Liêu?
5. Truyện nhằm giải thích điều gì?

Luyện từ và câu

Luyện tập về vị ngữ

1. Xác định vị ngữ trong mỗi câu sau và nêu tác dụng của mỗi vị ngữ.

a. Chim sâu là bạn của bà con nông dân.

b. Giọt sương long lanh trên phiến lá.

c. Giờ ra chơi, chúng em chơi trò chơi *Mèo đuổi chuột*.

d. Những chùm thảo quả đã chín đỏ thẫm.

2. Tìm vị ngữ phù hợp thay cho ❀ trong mỗi dòng sau để tạo thành câu:

a. Hồ Gươm ❀.

b. Những cây liễu ❀.

c. Đàn chim gáy ❀.

d. Những tia nắng sớm ❀.

3. Đặt câu:

a. Có vị ngữ dùng để giới thiệu.
b. Có vị ngữ dùng để nêu hoạt động.
c. Có vị ngữ dùng để nêu tình cảm, cảm xúc.

Viết

Luyện tập lập dàn ý cho bài văn miêu tả cây cối

Đề bài: **Viết bài văn tả một cây hoa em thích.**

1. Dựa vào bài tập 2 trang 40 (*Tiếng Việt 4, tập hai*), lập dàn ý cho bài văn tả một cây hoa.

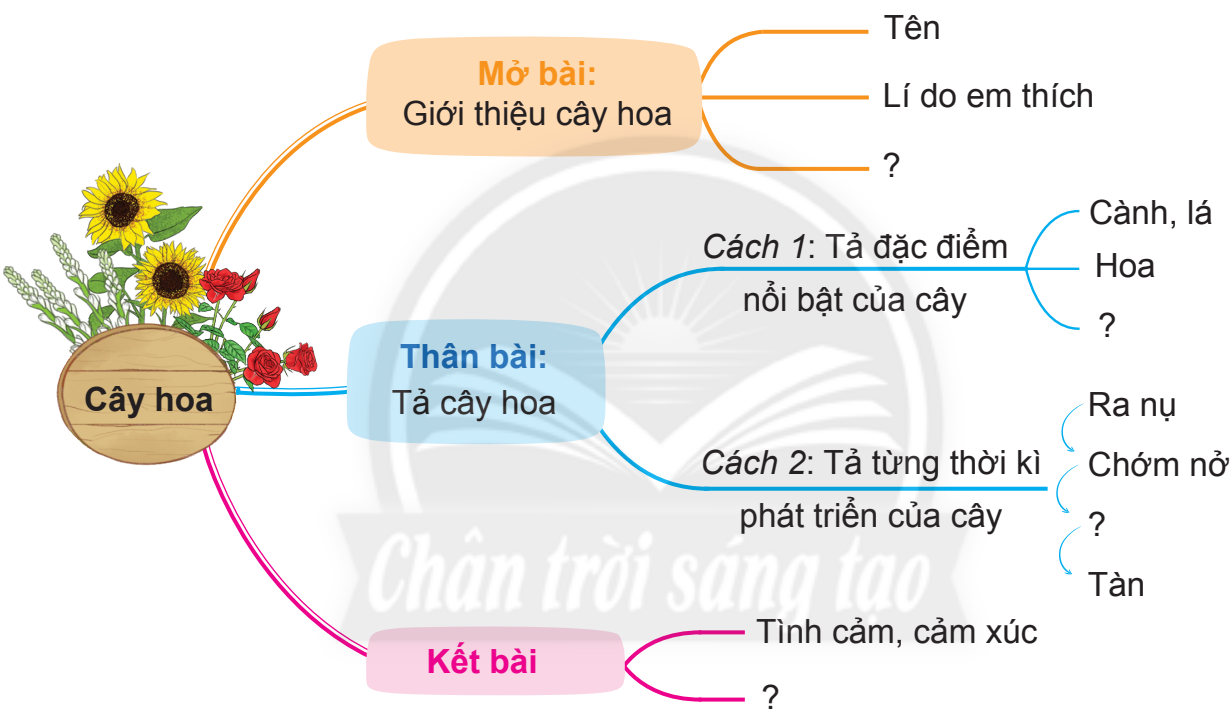

2. Chia sẻ trong nhóm, thêm vào dàn ý đã lập:

Từ ngữ gợi tả	Hình ảnh so sánh	Hình ảnh nhân hoá	?

Vận dụng

1. Thi kể một số loại bánh:

a. Tên được đặt dựa vào cách chế biến.
b. Tên được đặt dựa vào hình dáng.
c. Tên được đặt dựa vào nguyên liệu làm bánh.

M: Bánh nướng
M: Bánh răng bừa
M: Bánh nếp

2. Nói 1 – 2 câu về một loại bánh em thích.

Bài 2

Độc đáo Tháp Chăm

Khởi động

Trao đổi với bạn về đặc điểm nổi bật của công trình kiến trúc trong các bức ảnh dưới đây:

Tháp Bút

Nhà rông

Toà nhà búp sen

Khám phá và luyện tập

Đọc

Độc đáo Tháp Chăm

Tháp Chăm Pô Klông Ga-rai là một trong những công trình kiến trúc, nghệ thuật, điêu khắc độc đáo của người Chăm, nằm ở thành phố Phan Rang – Tháp Chàm, tỉnh Ninh Thuận.

Quần thể gồm ba ngôi tháp, nổi bật bởi màu gạch nung đỏ sẫm. Tháp Cổng là hai cửa thông nhau theo trục đông – tây, được chạm trổ những hoa văn hết sức tỉ mỉ. Tháp Lửa nằm ở phía nam, có kiến trúc đặc trưng của những ngôi nhà truyền thống của người Chăm với hai mái cong cong hình chiếc thuyền. Tháp Chính nằm sâu bên trong, cao hơn 20 mét, thiết kế nhiều tầng, các góc được gắn tượng đá thú và biểu tượng lửa.

Cứ đến tháng Bảy, người dân nơi đây lại nô nức chuẩn bị lễ hội Ka-tê. Trong ba ngày diễn ra lễ hội, du khách đến thăm Tháp Chăm được thưởng thức những điệu múa quạt, vũ điệu Si-va của các cô gái và rất nhiều hoạt động truyền thống khác.

Mai Hân

- **Tháp Chăm**: *nơi được người Chăm xây dựng để thờ cúng các vị thần.*
- **Ka-tê**: *lễ hội cổ truyền của cộng đồng người Chăm.*

1. Tháp Chăm Pô Klông Ga-rai nằm ở đâu?
2. Mỗi ngôi tháp có những đặc điểm gì đáng chú ý?

Tháp Cổng | Tháp Lửa | Tháp Chính

3. Du khách được trải nghiệm những gì trong lễ hội Ka-tê?
4. Vì sao nói Tháp Chăm là một "công trình kiến trúc, nghệ thuật, điêu khắc độc đáo của người Chăm"?

Nói và nghe

Giới thiệu một cảnh đẹp

Đóng vai hướng dẫn viên, giới thiệu với khách tham quan một cảnh đẹp ở quê hương hoặc nơi em ở.

Gợi ý:

a. Em có thể giới thiệu những nội dung gì?

– Giới thiệu chung về cảnh đẹp:

Tên

Địa chỉ

?

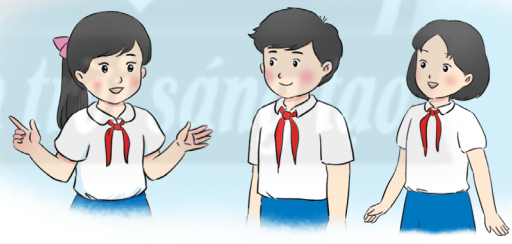

– Những điểm nổi bật của cảnh:

Hình ảnh | Âm thanh | ?

– Hoạt động của con người:

Giữ gìn | Tu sửa | ?

b. Để bài nói sinh động, hấp dẫn, em có thể sử dụng những phương tiện hỗ trợ nào?

Tranh ảnh | Bản tin | Đoạn phim | ?

Viết

Trả bài văn miêu tả cây cối

Đề bài: **Viết bài văn tả một cây bóng mát được trồng ở trường hoặc nơi em ở.**

1. Nghe thầy cô nhận xét chung về bài văn:

Ưu điểm:	*Hạn chế:*
– Xác định đúng yêu cầu của đề bài. – Cấu tạo đủ ba phần. – Dùng từ gợi tả. – Sử dụng biện pháp so sánh, nhân hoá. – ?	– Dùng từ, viết câu. – Chính tả. – ?

2. Đọc lời nhận xét của thầy cô và chỉnh sửa bài viết của em:

Cấu tạo | Sắp xếp ý | Từ ngữ | Hình ảnh | ?

3. Trao đổi với bạn:

a. Những điều em học được ở bài viết của bạn:

Mở bài	Thân bài	Kết bài
Cách gây ấn tượng. ?	Trình tự miêu tả. Cách quan sát. Chọn lọc chi tiết tả. Từ ngữ, hình ảnh.	Cách bày tỏ tình cảm. ?

b. Những nội dung em có thể điều chỉnh để bài viết của mình hay hơn:

Mở rộng ý. | Sử dụng biện pháp so sánh, nhân hoá. | ?

4. Viết lại một đoạn trong bài viết của em, thêm vào một vài hình ảnh so sánh hoặc nhân hoá.

Vận dụng

Đố bạn về các loại cây, quả bằng những từ ngữ chỉ đặc điểm.

M: Vỏ xanh | Nước ngọt | Mọc thành buồng →

Tuần 24

Bài 3

Dòng sông mặc áo

Khởi động

Chia sẻ với bạn về một dòng sông mà em biết.

Sông Gianh

Sông Tiền

Khám phá và luyện tập

Đọc

1. Đọc bài thơ:

Dòng sông mặc áo

Dòng sông mới điệu làm sao
Nắng lên mặc áo lụa đào thướt tha
Trưa về trời rộng bao la
Áo xanh sông mặc như là mới may
Chiều trôi thơ thẩn áng mây
Cài lên màu áo hây hây ráng vàng
Đêm thêu trước ngực vầng trăng
Trên nền nhung tím trăm ngàn sao lên
Khuya rồi, sông mặc áo đen
Nép trong rừng bưởi lặng yên đôi bờ...
Sáng ra thơm đến ngẩn ngơ
Dòng sông đã mặc bao giờ áo hoa
Ngược lên bỗng gặp la đà
Ngàn hoa bưởi trắng nở nhoà áo ai...

Nguyễn Trọng Tạo

?

1. Tác giả đã miêu tả dòng sông vào những thời điểm nào trong ngày?
2. Mỗi thời điểm trong ngày, dòng sông mặc áo màu gì? Vì sao?
3. Vì sao tác giả nhận xét dòng sông rất "điệu"?
4. Em thích hình ảnh nào trong bài? Vì sao?

★ Học thuộc lòng 10 dòng thơ em thích.

2. Đọc mở rộng:

Sinh hoạt câu lạc bộ đọc sách
Chủ điểm *Việt Nam quê hương em*

(a) Tìm đọc một bài thơ hoặc bài ca dao viết về:

- Vẻ đẹp của con người.
- Vẻ đẹp thiên nhiên, đất nước.
- ?

(b) Ghi chép những từ ngữ, hình ảnh đẹp trong bài thơ hoặc bài ca dao vào *Nhật kí đọc sách*.

c. Cùng bạn chia sẻ:
– Bài thơ hoặc bài ca dao đã đọc.
– Nhật kí đọc sách.

d. Thi *Nghệ sĩ nhí*: Đọc và nói 1 – 2 câu bày tỏ tình cảm, cảm xúc của em về con người hoặc cảnh đẹp được nhắc đến trong bài thơ hoặc bài ca dao.

Luyện từ và câu

Luyện tập về thành phần chính của câu

1. Xác định chủ ngữ, vị ngữ của mỗi câu trong đoạn văn sau:

Phút yên tĩnh của rừng ban mai dần dần biến đi. Chim hót líu lo. Nắng bốc hương hoa tràm thơm ngây ngất. Gió đưa mùi hương ngọt lan xa, phảng phất khắp rừng.

Theo Đoàn Giỏi

2. Tìm từ ngữ phù hợp thay cho ❀ trong mỗi câu sau để câu văn cụ thể, sinh động hơn:

a. Đàn cò trắng ❀ bay.

b. Những đoá hoa hồng toả hương ❀.

c. Giờ tan tầm, xe cộ đi lại ❀.

d. Dưới hồ, đàn cá ❀ bơi lội.

M: Mặt trời ❀ nhô lên.
→ Mặt trời chầm chậm nhô lên.

3. Viết đoạn văn (từ 4 đến 5 câu) tả một loại quả em thích. Xác định chủ ngữ, vị ngữ của mỗi câu trong đoạn văn.

Viết

Luyện tập viết đoạn văn cho bài văn miêu tả cây cối

1. Đọc các đoạn văn sau và thực hiện yêu cầu:

a. Mỗi dịp Tết, cây đào phai nở rộ làm bừng sáng cả một góc vườn. Nổi bật trên cành cây mảnh dẻ và mấy búp lá xanh non là những chùm hoa đơm đặc. Hoa đào có năm cánh mỏng, màu phớt hồng. Hoa mới nở chúm chím, ôm ấp nhuỵ màu vàng tươi. Khi nở hết, những cánh hoa mềm mại, rung rinh trong gió như muôn ngàn cánh bướm.

Theo Minh Hương

- Đoạn văn tả bộ phận nào của cây đào?
- Tác giả quan sát bộ phận ấy bằng những giác quan nào?
- Tác giả dùng từ ngữ, hình ảnh nào để tả bộ phận ấy?

b. Trời càng nắng gắt, hoa giấy càng bồng lên rực rỡ. Màu đỏ thắm, màu tím nhạt, màu da cam, màu trắng muốt tinh khiết,... Vòm cây lá chen hoa bao trùm cả ngôi nhà lẫn mảnh sân nhỏ phía trước. Hoa giấy đẹp một cách giản dị. Mỗi cánh hoa giống hệt một chiếc lá, chỉ có điều mỏng manh hơn và có màu sắc rực rỡ. Lớp lớp hoa giấy rải kín mặt sân, nhưng chỉ cần một làn gió thoảng, chúng tản mát bay đi mất.

Theo Trần Hoài Dương

- Đoạn văn tả hoa giấy vào thời điểm nào?
- Tác giả dùng từ ngữ, hình ảnh nào để tả vẻ đẹp của hoa giấy vào thời điểm đó?
- Tìm và nêu tác dụng của hình ảnh so sánh trong đoạn văn.

2. Viết đoạn văn tả hoa của một cây hoa em thích, trong đoạn văn có hình ảnh so sánh hoặc nhân hoá.

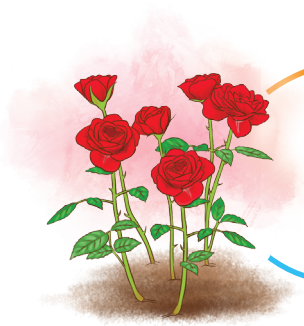

3. Đọc lại và chỉnh sửa đoạn văn của em.

4. Chia sẻ đoạn văn trong nhóm và bình chọn:

Từ ngữ gợi tả. Hình ảnh đẹp. Câu văn hay.

Vận dụng

Nói nối tiếp để cùng bạn tả một loài hoa em biết, trong đó có hình ảnh so sánh.

Bài 4

Buổi sáng ở Hòn Gai

Khởi động

Chia sẻ với bạn những điều thú vị vào buổi sáng ở quê hương hoặc nơi em ở dựa vào gợi ý:

Cảnh vật | Con người | ?

Khám phá và luyện tập

Đọc

Buổi sáng ở Hòn Gai

Hòn Gai vào những buổi sáng sớm thật là nhộn nhịp. Khi tiếng còi tầm vừa cất lên, những chiếc xe bò tót cao to chở thợ mỏ lên tầng, vào lò, tiếng còi bíp bíp inh ỏi, những người thợ điện, thợ cơ khí, thợ sàng rửa vội vã tới xưởng thay ca, các chị mậu dịch viên mở cửa các quầy hàng, các em nhỏ, khăn quàng đỏ bay trên vai kéo nhau tới lớp.

Dọc theo bờ vịnh Hạ Long, trên Bến Đoan, Bến Tàu hay Cảng Mới, những đoàn thuyền đánh cá rẽ màn sương bạc nối đuôi nhau cập bến, những cánh buồm ướt át như những cánh chim trong mưa. Thuyền lưới mui bằng. Thuyền giã đôi mui cong. Thuyền Khu Bốn, buồm chữ nhật. Thuyền Vạn Ninh, buồm cánh én. Thuyền nào cũng tôm cá đầy khoang. Người ta khiêng từng sọt cá nặng tươi roi rói lên chợ.

Chợ Hòn Gai buổi sáng la liệt tôm cá. Những con cá song khoẻ, vớt lên hàng giờ vẫn giãy đành đạch, vảy sáng hoa đen lốm đốm. Những con cá chim mình dẹt như hình con chim lúc sải cánh bay, thịt ngon vào loại nhất nhì. Những con cá nhụ béo núc, trắng lốp, bóng mượt như được quét một lớp mỡ ngoài vảy. Những con tôm he tròn, thịt căng lên từng ngấn như cổ tay của trẻ lên ba, da xanh ánh, hàng chân choi choi như muốn bơi.

Thi Sảnh

- **Hòn Gai**: *thị xã Hòn Gai cũ, nay là một phường của thành phố Hạ Long.*
- **Mậu dịch viên**: *nhân viên cửa hàng mua bán trước đây do Nhà nước quản lí.*

1. Tìm những chi tiết cho thấy Hòn Gai vào buổi sáng sớm rất nhộn nhịp.
2. Cách tả những đoàn thuyền đánh cá có gì thú vị?
3. Mỗi loại tôm, cá bày bán ở chợ Hòn Gai được tả bằng những từ ngữ, hình ảnh nào?

Tôm he

Cá chim

Cá song

Cá nhụ

4. Bài đọc giúp em cảm nhận được điều gì về cuộc sống của người dân ở Hòn Gai?

Luyện từ và câu

Câu chủ đề

1. Xác định nội dung của mỗi đoạn văn sau rồi trả lời câu hỏi:

Trống đồng Đông Sơn đa dạng không chỉ về hình dáng, kích thước mà cả về phong cách trang trí, sắp xếp hoa văn. Giữa mặt trống bao giờ cũng có hình ngôi sao nhiều cánh toả ra xung quanh. Tiếp đến là những hình tròn đồng tâm, hình vũ công nhảy múa, chèo thuyền, hình chim bay, hươu nai có gạc,...

Theo Nguyễn Văn Huyên

Nhà cửa ở đây phần lớn xây bằng đá với sò, hai thứ vật liệu sẵn có của núi và biển. Trong nhà, ngoài ngõ đâu đâu cũng sực nức mùi cá biển. Cá thu, cá chim, cá mực, tôm hùm,… phơi đầy trên sàn, trên nóc nhà, bờ tường, bãi cát. Chậu cảnh thì làm bằng những con ốc biển khổng lồ, to bằng cái mũ. *Sản vật ở biển tô điểm cho phố chài một vẻ đẹp độc đáo, riêng biệt.*

Theo Tiếng Việt 4, 2002

a. Mỗi câu in nghiêng trong từng đoạn có vai trò gì đối với cả đoạn?

b. Các câu còn lại nêu ý cụ thể hay ý khái quát của đoạn văn?

2. Đoạn văn dưới đây có gì khác với hai đoạn văn ở bài tập 1?

Trời nắng chang chang, tiếng tu hú gần xa ran ran. Hoa ngô xơ xác như hoa cỏ may. Lá ngô quắt lại rủ xuống. Những bắp ngô đã mập và chắc, chỉ còn chờ tay người đến bẻ mang về.

Nguyên Hồng

1. **Câu chủ đề** là câu nêu ý khái quát của đoạn văn. Các câu còn lại nêu ý cụ thể của đoạn văn.

2. Câu chủ đề có thể đứng đầu hoặc cuối đoạn văn. Đoạn văn có thể không có câu chủ đề.

3. Tìm câu chủ đề của từng đoạn văn dưới đây và cho biết vị trí của nó.

a. Trên nương, mỗi người một việc. Người lớn thì đánh trâu ra cày. Các cụ già nhặt cỏ, đốt lá. Mấy chú bé đi tìm chỗ ven suối để bắc bếp thổi cơm. Chẳng mấy chốc, khói bếp đã um lên. Các bà mẹ cúi lom khom tra ngô. Được mẹ địu ấm, có khi em bé vẫn ngủ khì trên lưng mẹ.

Theo Tô Hoài

b. Ngoài đồng, những đám kê mới gieo đã lên xanh mướt. Trên bờ suối, nấm mọc chi chít. Trên những thân gỗ mục, mộc nhĩ xoè ra như những vành tai đang lắng nghe. Dây gấc leo khắp nơi, quả chín đỏ rực. Những giàn lạc tiên dăng dăng trên các bụi rậm, từ những chùm hoa và quả bay lên một mùi thơm ngọt ngào. Đâu đâu cũng thấy dấu hiệu của sự sung túc.

Theo Vũ Hùng

4. Viết tiếp 2 – 3 câu để hoàn thành đoạn văn từ câu chủ đề dưới đây:

Sáng sớm, thành phố chìm trong màn sương.

Viết

Luyện tập viết bài văn miêu tả cây cối

Đề bài: **Viết bài văn tả một cây hoa em thích, trong bài văn có hình ảnh so sánh hoặc nhân hoá.**

Gợi ý:

Mở bài

Giới thiệu cây hoa:

– Tên cây.

– Vị trí trồng.

– ?

Thân bài

Cách 1: ***Tả đặc điểm nổi bật của cây:***

– Chọn tả đặc điểm nổi bật của cây hoa:

Hoa | Cành, lá | ?

– Sử dụng từ ngữ chỉ hình dáng, màu sắc, hương thơm,...

– Sử dụng biện pháp so sánh, nhân hoá.

Cách 2: ***Tả cây theo từng thời kì phát triển:***

– Chọn tả đặc điểm nổi bật của cây hoa gắn với từng giai đoạn phát triển:

Ra nụ | Chớm nở | ?

– Sử dụng từ ngữ chỉ thời gian, hình dáng, màu sắc, hương thơm,...

– Sử dụng biện pháp so sánh, nhân hoá.

Kết bài

Tình cảm, cảm xúc | Mong ước | ?

Vận dụng

Viết tên và từ chỉ đặc điểm tương ứng của 2 – 3 loài tôm, cá có trong bài "Buổi sáng ở Hòn Gai" vào sổ tay.

M: Cá nhụ: béo múp, trắng lốp, bóng mượt,...

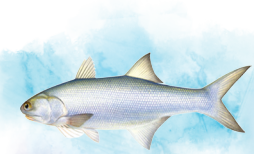

Tuần 25

Bài 5

Hoa cúc áo

Khởi động

Trao đổi với bạn về tên gọi của mỗi loài hoa trong các bức ảnh dưới đây:

Hoa loa kèn

Hoa chuông

Hoa giấy

Khám phá và luyện tập

Đọc

Hoa cúc áo

Xóm Bờ Giậu quanh năm vắng vẻ bỗng có thêm người tới định cư: cô hoa cúc áo.

Cô cúc áo từ đâu chuyển đến không ai biết. Một sớm mai thức dậy, cụ giáo cóc thấy cô đứng khép nép bên con đường mòn. Thân hình cô mảnh mai với những chiếc lá xanh non bé xíu. Cô như lẫn vào đám cỏ dại, phải là người tinh tường như cụ giáo mới nhận ra.

Ngày tháng qua mau. Mùa xuân ấm áp đang về. Và buổi sáng Chủ nhật tuyệt vời ấy đã tới...

Cụ giáo cóc thức dậy trong mùi hương nồng nàn. Nghe tiếng lao xao, cụ chống gậy, thận trọng dò từng bước ra cửa. Chao, cô cúc áo như đã hoá thân thành người khác, phô bày tất cả vẻ lộng lẫy của mình qua những bông hoa vàng rực ngát hương.

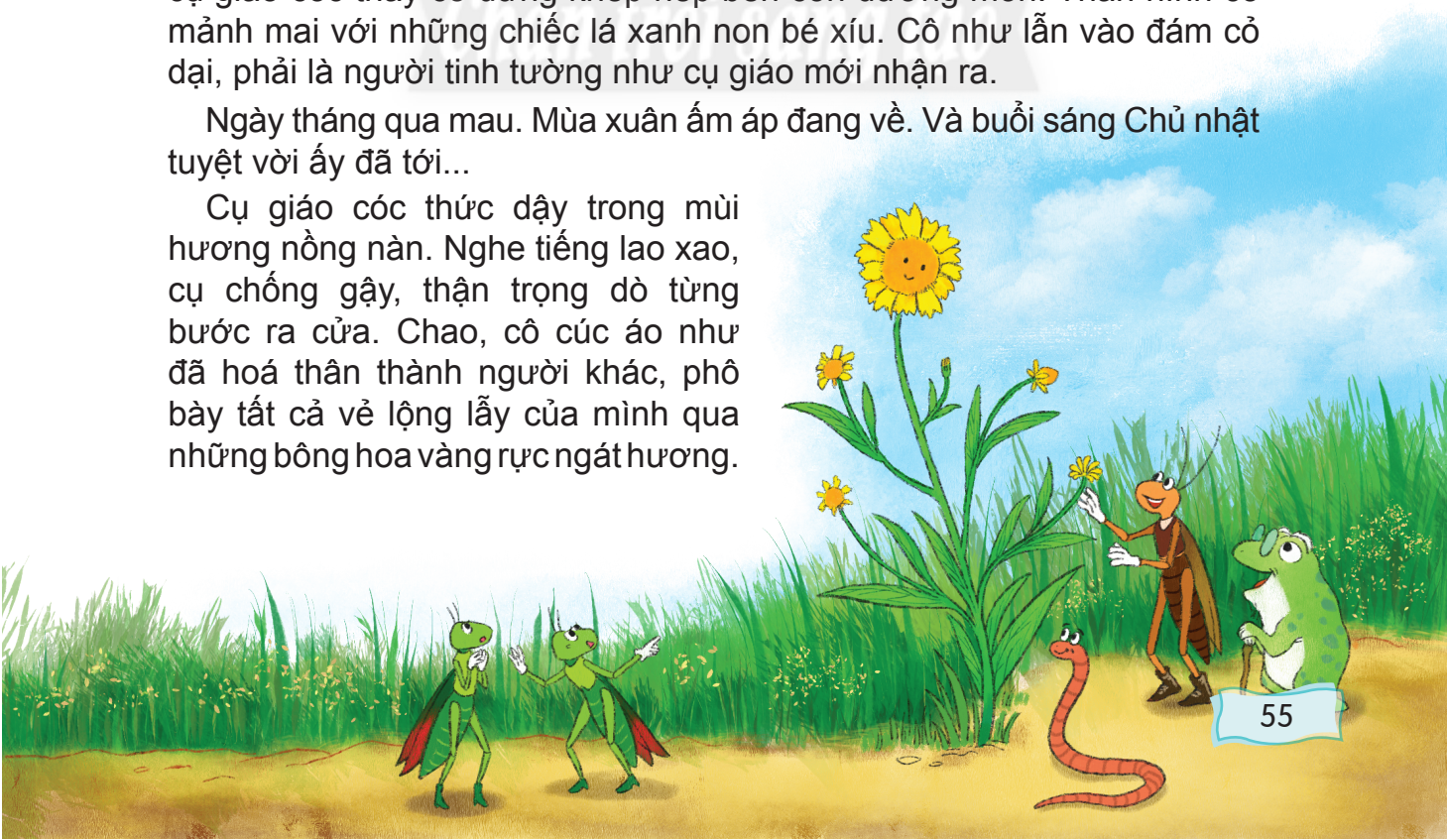

Bên cạnh, anh dế còm đứng ngây nhìn. Bác giun đất gật gù thán phục. Vài chị cào cào áo xanh váy đỏ là người xóm bên đi ngang qua cũng dừng lại ngó nghiêng.

Xóm Bờ Giậu từ lâu thiu thiu ngủ, nay bỗng bừng tỉnh trong hương sắc mới.

Trưa hôm đó, dế còm sang chơi nhà cụ giáo cóc. Loay hoay mãi anh chàng mới dám đọc cho cụ nghe bài thơ mới làm có nhan đề "Nàng từ đâu tới":

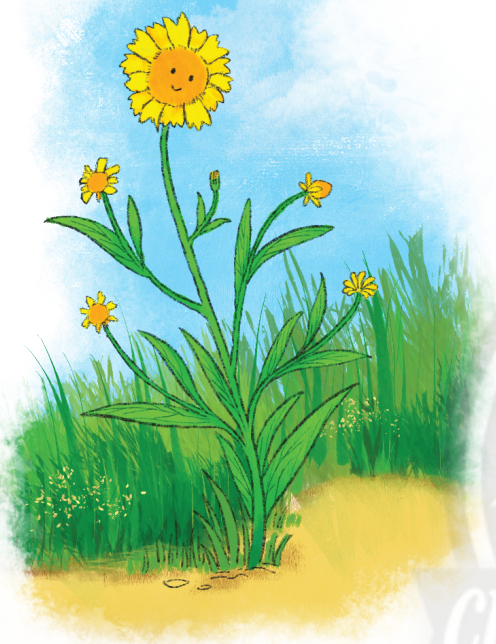

Nàng từ đâu tới
Nàng diện áo vàng
Vàng như nắng sớm
Hương thơm điệu đàng.

Này ông giun đất
Này chị cào cào
Này cụ giáo cóc
Bây giờ tính sao?

Tính sao thì tính
Người đẹp nhường kia
Hộ khẩu Bờ Giậu
Nhập vào miễn chê.

Cụ giáo cóc nghe xong ho khù khụ:

– Thú vị, thú vị. Đưa được cả hộ khẩu vào thơ. Giỏi!

Nghe cụ giáo khen, dế còm sướng ngẩn người.

Cuộc đời kì diệu thế đấy: cô nàng cúc áo với những bông hoa xinh nhỏ, chỉ trong vòng buổi sáng đã biến anh dế thành nhà thơ.

Theo Trần Đức Tiến

- **Hoa cúc áo**: *loài cây nhỏ, có hoa màu vàng, giống như cái cúc áo.*
- **Bờ giậu**: *hàng rào để ngăn sân, vườn bằng tấm tre, nứa hoặc hàng cây nhỏ và rậm.*
- **Định cư**: *sống cố định và lâu dài ở một nơi.*

?

1. Ai là người mới tới định cư ở xóm Bờ Giậu?
2. Mùa xuân đến, cô hoa cúc áo thay đổi như thế nào?
3. Thái độ của mỗi cư dân xóm Bờ Giậu thế nào trước sự thay đổi của cô cúc áo?

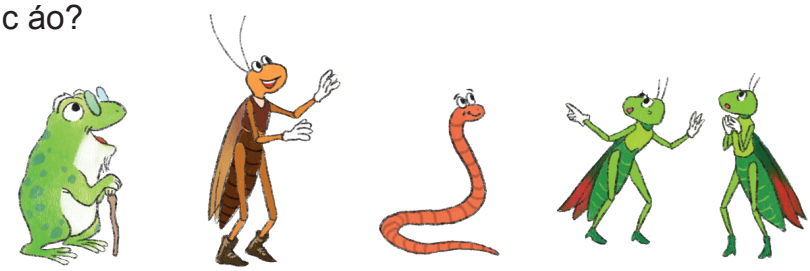

4. Cuộc trò chuyện của anh dế còm và cụ giáo cóc có gì đặc biệt?
5. Em học được điều gì ở tác giả về cách sử dụng biện pháp nhân hoá?

Luyện từ và câu

Luyện tập về câu chủ đề

1. Chọn câu chủ đề phù hợp với mỗi đoạn văn và xác định vị trí của câu chủ đề đó.

① Thuở xưa, các cô tiên quàng khăn màu sắc khác nhau.

② Cánh đồng làng mùa xuân thật đẹp!

③ Buổi tối ở làng thật vui.

a. Lớp thanh niên ca hát nhảy múa. Tiếng chiêng, tiếng cồng, tiếng đàn tơ-rưng dìu dặt vang lên.

Theo Đình Trung

b. Chim én chao lượn từng đàn. Đây đó, trên cánh đồng đã xuất hiện những chú cò trắng phau phau nổi bật trên nền lúa xuân đang thì con gái. Tiếng hót trong trẻo của chim sơn ca làm cho đất trời thêm sinh khí.

Theo Đặng Vương Hưng

c. Cô tiên quàng khăn màu vàng có nhiệm vụ rắc thóc vàng mỗi mùa lúa chín. Lửa đỏ nấu cơm trong bếp do cô tiên quàng khăn màu đỏ gửi tới mọi nhà. Bông trắng nõn nà để dệt vải được cô tiên quàng khăn màu trắng trao cho. Trời xanh ngăn ngắt là màu khăn của cô tiên có khăn quàng xanh.

Theo Thy Ngọc

2. Tìm câu chủ đề phù hợp thay cho ❀ trong mỗi đoạn văn sau:

a. ❀. Cây ổi quả ngọt giòn, vỏ xanh thẫm. Cây nhãn quả từng chùm, trông như những viên bi màu xám. Cây mít quả có gai, thế mà khi chín, hương bay ngào ngạt khắp vườn. Liêm thích nhất là cây dừa xiêm. Quả lớn, quả bé gối đầu lên nhau, ngủ ngoan giữa trưa hè.

Hương Ngọc Lan

b. Chim sâu lích rích trong vòm lá. Hoạ mi uống trọn giọt sương trong vắt để giọng hát trong trẻo, véo von. Chèo bẻo kêu loách choách. Chìa vôi vừa hót ríu rít vừa nhảy nhót, xoè đuôi bạc lấp loáng nắng. ❀.

Thanh Vân

3. Viết đoạn văn (từ 4 đến 5 câu) tả một loài hoa mà em thích, trong đoạn văn có câu chủ đề.

Viết

Luyện tập viết đoạn văn nêu tình cảm, cảm xúc

1. Đọc đoạn văn sau và thực hiện yêu cầu:

Đọc truyện "Hoa cúc áo" của nhà văn Trần Đức Tiến, em đặc biệt yêu thích nhân vật dế còm. Tuy vẻ ngoài không lộng lẫy như cúc áo, không có áo xanh váy đỏ như mấy chị cào cào, cũng không trí thức như cụ giáo cóc nhưng dế còm chính là một cư dân tốt bụng ở xóm Bờ Giậu. Đặc biệt, cậu chàng còn có tài sáng tác thơ. Chỉ với ba khổ thơ xinh xắn, chàng dế tài ba vừa tả được màu sắc, hương thơm của cúc áo, vừa vận động cư dân đồng ý cho nàng cúc áo đến cư ngụ ở xóm Bờ Giậu. Theo lời cụ giáo cóc, dế còm rất giỏi vì đưa được cả hộ khẩu vào thơ. Nhờ trí tưởng tượng phong phú và tài nhân hoá của nhà văn, không chỉ có dế còm mà thế giới loài vật hiện ra trong câu chuyện sinh động biết bao.

Nguyên Minh

a. Đoạn văn nêu cảm xúc về nhân vật nào?

b. Người viết đã bày tỏ cảm xúc về những đặc điểm nào của nhân vật đó?

c. Câu văn đầu tiên và câu văn cuối cùng có tác dụng gì?

2. Chia sẻ tình cảm, cảm xúc của em về một nhân vật trong câu chuyện hoặc bài thơ đã nghe, đã đọc.

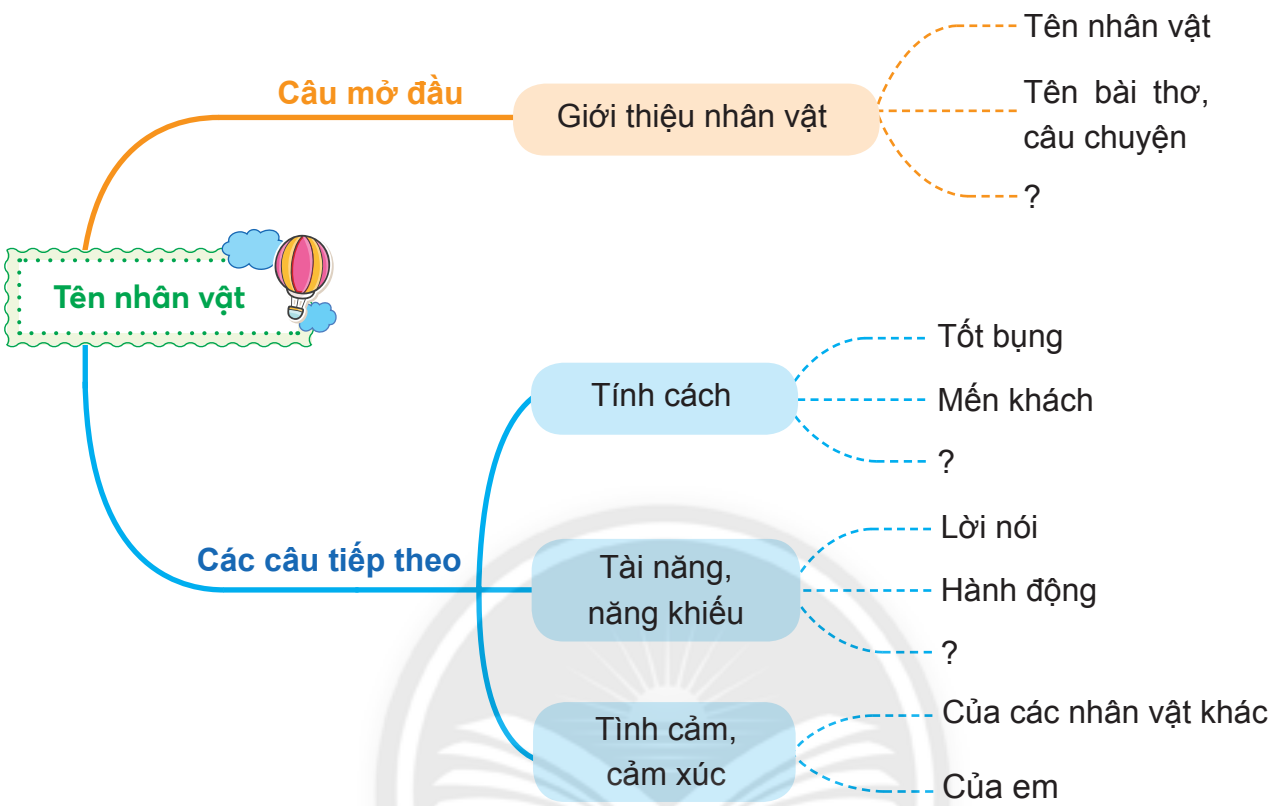

Vận dụng

Giải ô chữ:

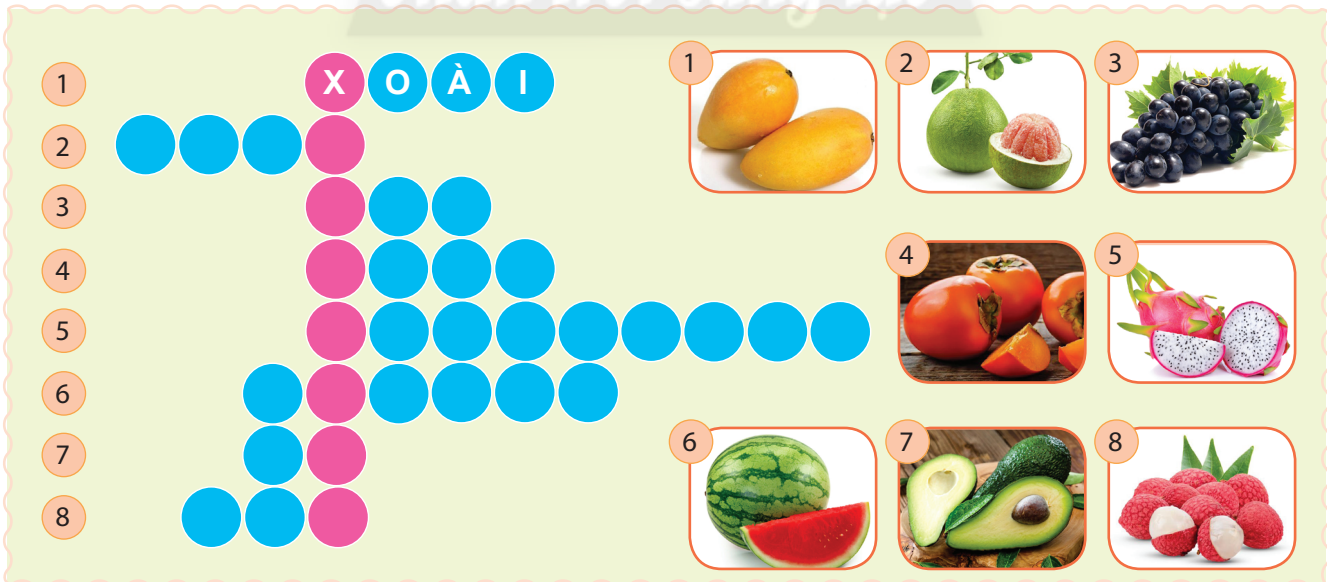

Chân trời sáng tạo

Bài 6

Một kì quan thế giới

Khởi động

Giới thiệu một cảnh vật là niềm tự hào của người dân Việt Nam.

Vịnh Hạ Long

Văn Miếu – Quốc Tử Giám

Vườn Quốc gia Nam Cát Tiên

Khám phá và luyện tập

Đọc

Một kì quan thế giới

Sơn Đoòng (thuộc huyện Bố Trạch, tỉnh Quảng Bình) là hang động tự nhiên lớn nhất thế giới. Hang có chiều rộng 150 mét, cao hơn 200 mét và chiều dài lên đến gần 9 ki-lô-mét.

Sơn Đoòng không chỉ rộng lớn mà bên trong còn ẩn chứa hệ sinh thái độc đáo và một khu rừng nhiệt đới. Trong hang có một dòng sông ngầm dài 2 ki-lô-mét rưỡi và cả những cột nhũ đá cao tới 70 mét. Vùi mình trong Sơn Đoòng qua hàng triệu năm còn là chi chít những quần thể san hô và di tích thú hoá thạch.

Đặc biệt, hang có hai "giếng trời" đưa ánh mặt trời chiếu vào tạo điều kiện cho cây cối phát triển, tạo nên khu "vườn địa đàng" lộng lẫy ngay trên mặt đất.

Đây không chỉ là báu vật của Việt Nam mà còn là một kì quan thế giới được UNESCO bảo hộ. Sơn Đoòng là một cái tên khiến hàng triệu du khách khắp năm châu ao ước được đặt chân đến.

Theo Trần Anh Tuấn

- **Hệ sinh thái**: *tập hợp các loài sinh vật cùng sinh sống trong một môi trường nhất định.*
- **UNESCO**: *Tổ chức Giáo dục, Khoa học và Văn hoá của Liên Hợp Quốc.*
- **Bảo hộ**: *che chở, không để bị hư hỏng, tổn thất.*

1. Những con số dưới đây nói lên điều gì về hang Sơn Đoòng?

Rộng 150 mét | Cao hơn 200 mét | Dài gần 9 ki-lô-mét

2. Trong hang Sơn Đoòng ẩn chứa những điều gì thú vị?
3. Hai "giếng trời" đã tạo ra điều gì đặc biệt?
4. Theo em, vì sao Sơn Đoòng được UNESCO bảo hộ và du khách khắp năm châu ao ước được đặt chân đến?

Chân trời sáng tạo

Nói và nghe

Nói về một việc làm góp phần bảo vệ môi trường

1. Em và bạn bè, người thân,... đã làm những việc gì để môi trường xung quanh luôn xanh – sạch – đẹp?

2. **Nói một việc em đã làm cùng bạn bè, người thân,... để góp phần giữ gìn nhà cửa, đường phố, trường lớp,... xanh – sạch – đẹp.**

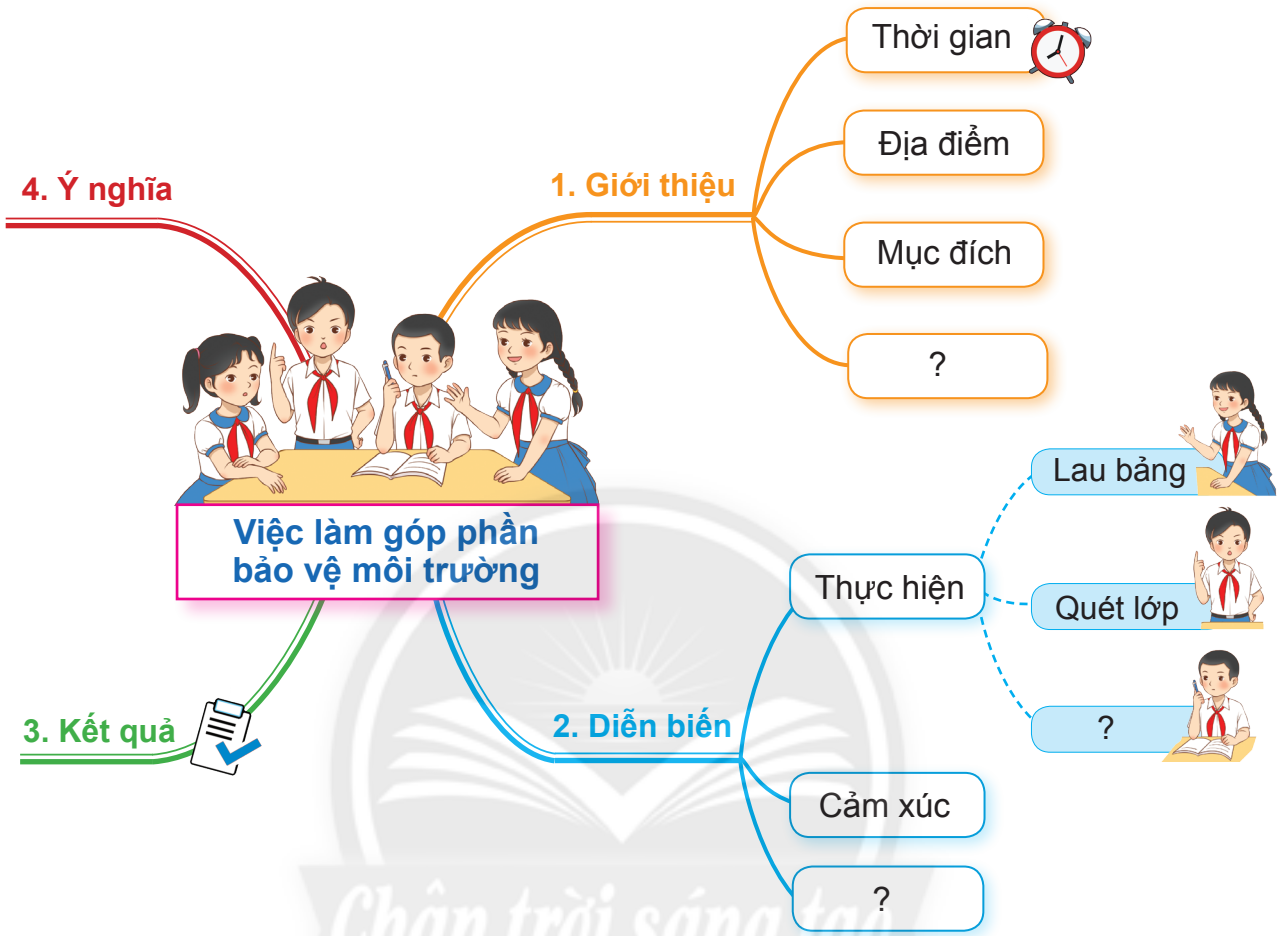

Chân trời sáng tạo

Viết

Luyện tập viết đoạn văn nêu tình cảm, cảm xúc

1. **Viết đoạn văn bày tỏ tình cảm, cảm xúc của em về một nhân vật trong câu chuyện hoặc bài thơ đã nghe, đã đọc.**

Giới thiệu nhân vật

– Tên nhân vật.
– Tên câu chuyện hoặc bài thơ.
– ?

Tình cảm, cảm xúc về nhân vật

– Về đặc điểm tính cách:

Thân thiện | Hài hước | ?

– Về tài năng, năng khiếu:

Kể chuyện cười | Hát hay | ?

→ Những đặc điểm tính cách, năng khiếu và tài năng của nhân vật gợi cho em cảm xúc gì?

Lưu ý:

– Tính cách, tài năng, năng khiếu của nhân vật thường thể hiện qua hành động, lời nói, ý nghĩ,...

– Thể hiện tình cảm, cảm xúc của em với nhân vật.

2. Đọc lại và chỉnh sửa đoạn văn của em.

3. Nghe bạn nhận xét để hoàn chỉnh đoạn văn:

Lựa chọn chi tiết tiêu biểu thể hiện tính cách, tài năng, năng khiếu.

Sử dụng từ ngữ, câu văn thể hiện tình cảm, cảm xúc.

?

4. Cùng bạn trưng bày và bình chọn đoạn văn em thích.

Vận dụng

Thi đọc thơ, ca dao về danh lam thắng cảnh, quê hương đất nước.

Cửa Nhật Lệ đêm đêm
Sáng ngời ngọn đèn biển
Đèn soi nước triều lên
Gọi con thuyền về bến.

Nguyễn Văn Dinh

Ai về qua đất Ninh Bình,
Mà xem phong cảnh hữu tình nên thơ.

***

Bến Tre biển cá sông tôm,
Ba Tri muối mặn, Giồng Trôm lúa vàng.

Ca dao

Tuần 26

Bài 7

Chợ Tết

Khởi động

Chia sẻ cùng bạn những hoạt động thường được tổ chức vào dịp tết Nguyên đán ở trường hoặc nơi em sống.

Khám phá và luyện tập

Đọc

1. Đọc bài thơ:

Chợ Tết

(Trích)

Dải mây trắng đỏ dần trên đỉnh núi
Sương hồng lam ôm ấp nóc nhà gianh
Trên con đường viền trắng mép đồi xanh
Người các ấp tưng bừng ra chợ Tết
Họ vui vẻ kéo hàng trên cỏ biếc
Những thằng cu áo đỏ chạy lon xon
Vài cụ già chống gậy bước lom khom
Cô yếm thắm che môi cười lặng lẽ
Thằng em bé nép đầu bên yếm mẹ
Hai người thôn gánh lợn chạy đi đầu
Con bò vàng ngộ nghĩnh đuổi theo sau
Sương trắng rỏ đầu cành như giọt sữa
Tia nắng tía nháy hoài trong ruộng lúa
Núi uốn mình trong chiếc áo the xanh
Đồi thoa son nằm dưới ánh bình minh
Người mua bán ra vào đầy cổng chợ.

Đoàn Văn Cừ

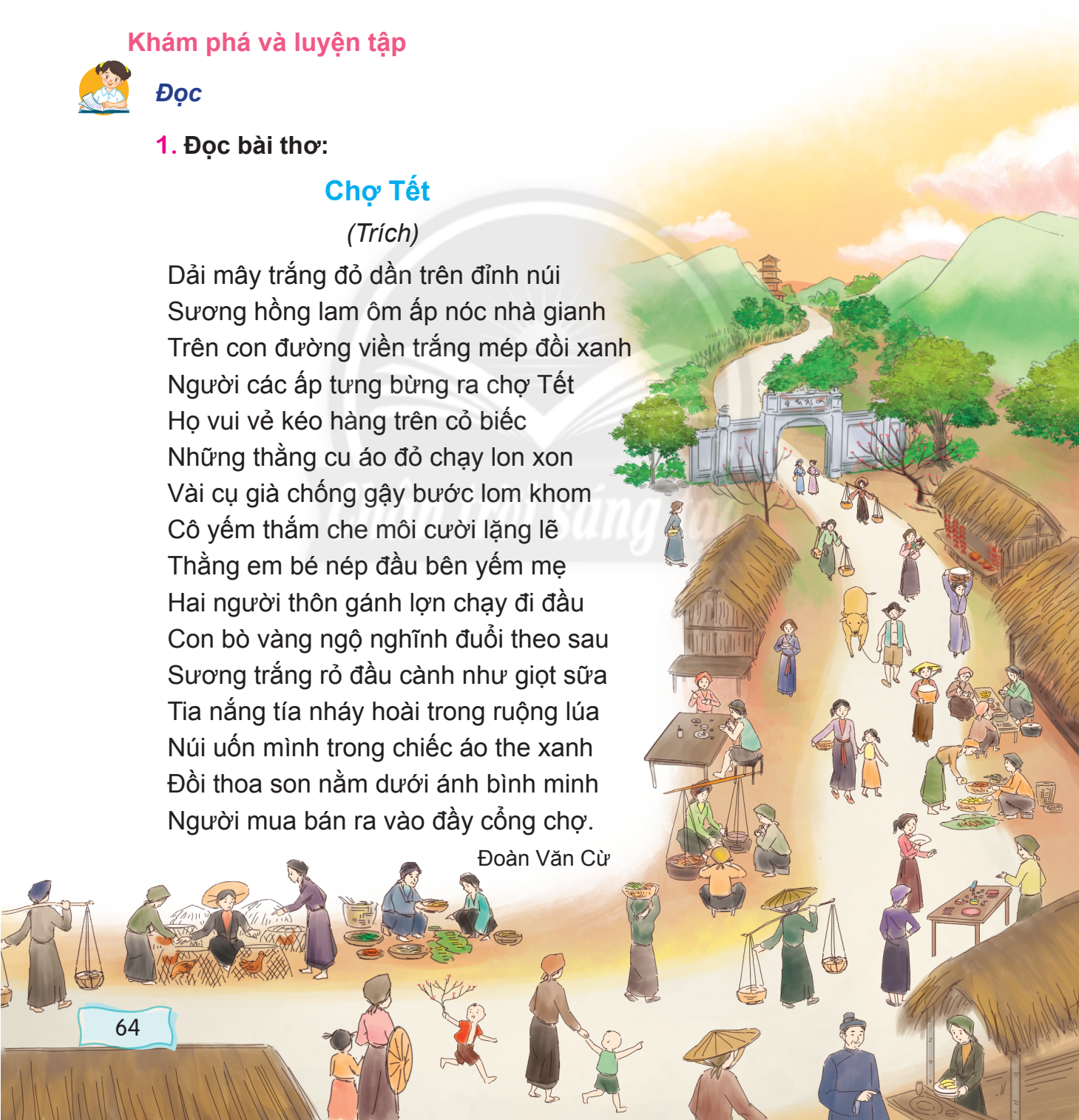

- **Nhà gianh**: *(nhà tranh) nhà lợp bằng cỏ tranh, rạ,...*
- **Ấp**: *làng, xóm.*
- **The**: *loại vải mỏng, dệt từ tơ, sợi nhỏ.*

1. Vẻ đẹp thiên nhiên trên đường ra chợ Tết được tả bằng những từ ngữ, hình ảnh nào?
2. Dáng vẻ của người, vật trên đường ra chợ Tết có gì đáng chú ý?
3. Em thích hình ảnh so sánh hoặc nhân hoá nào trong bài thơ? Vì sao?
4. Nêu cảm nhận của em về bức tranh chợ Tết được tả trong bài thơ.

★ Học thuộc lòng đoạn từ đầu đến "chạy đi đầu".

2. Đọc mở rộng:

Sinh hoạt câu lạc bộ đọc sách
Chủ điểm *Việt Nam quê hương em*

(a) Tìm đọc một bài văn viết về:

Cuộc sống, sinh hoạt của con người.

Vẻ đẹp quê hương, đất nước.

?

(b) Ghi những chi tiết quan trọng trong bài văn vào *Nhật kí đọc sách*.

c. Cùng bạn chia sẻ:

– Bài văn đã đọc.

– Nhật kí đọc sách.

d. Thi *Hướng dẫn viên nhí*: Giới thiệu và chia sẻ với bạn những điều em biết thêm về đất nước, con người Việt Nam sau khi đọc bài văn.

Dấu gạch ngang

1. Đọc các đoạn văn, câu văn sau và thực hiện yêu cầu:

Cây bưởi có rất nhiều công dụng đối với cuộc sống con người:
– Lá bưởi dùng để gội đầu;
– Hoa bưởi dùng để trang trí, ướp trà;
– Vỏ bưởi dùng để nấu chè;
– Tép bưởi có nhiều chất dinh dưỡng, ngăn ngừa bệnh tật;
– Lá, vỏ, hoa và hạt bưởi còn được dùng để làm mĩ phẩm hoặc làm thuốc.

Cung đường ven biển sẽ kết nối các điểm du lịch Long Hải – Bình Châu – La Gi – Mũi Né – Phan Thiết.

a. Tìm dấu gạch ngang trong mỗi đoạn văn, câu văn.

b. Theo em, vì sao cần dùng dấu gạch ngang trong mỗi trường hợp?

Dấu gạch ngang dùng để:
– Đánh dấu các ý liệt kê;
– Nối các từ ngữ trong một liên danh.

2. Có thể thêm dấu gạch ngang vào những vị trí nào trong mỗi đoạn văn, câu văn sau?

a. Để tiết kiệm nước, em cần ghi nhớ:

Mở vòi nước vừa phải;
Lấy nước vừa đủ dùng;
Khoá vòi ngay sau khi sử dụng xong;
Tái sử dụng nước hợp lí;
Kêu gọi mọi người cùng thực hiện.

b. Tối nay sẽ có cầu truyền hình nối ba điểm Hà Nội Huế Thành phố Hồ Chí Minh.

3. Thay ❀ bằng tên các bài đọc để hoàn chỉnh đoạn văn sau:

Ở chủ điểm *Việt Nam quê hương em*, em đã được học các bài đọc:

– Sự tích bánh chưng, bánh giầy;

– ❀

– ❀

– ❀

...

Viết

Trả bài văn miêu tả cây cối

Đề bài: **Viết bài văn tả một cây hoa em thích.**

1. Nghe thầy cô nhận xét chung về bài văn:

Ưu điểm:	***Hạn chế:***
– Xác định đúng yêu cầu của đề bài. – Cấu tạo đủ ba phần. – Dùng từ gợi tả. – Sử dụng biện pháp so sánh, nhân hoá. – ?	– Dùng từ, viết câu. – Chính tả. – ?

2. Đọc lời nhận xét của thầy cô và chỉnh sửa bài viết của em:

Cấu tạo | Sắp xếp ý | Từ ngữ | Hình ảnh | ?

3. Trang trí và trưng bày bài viết.

4. Cùng bạn bình chọn:

Mở bài hấp dẫn.

Hình ảnh so sánh đẹp.

Hình ảnh nhân hoá sinh động.

Kết bài ấn tượng.

Vận dụng

Đóng vai hướng dẫn viên du lịch, giới thiệu với du khách một vài nét đẹp của chợ quê.

Bài 8

Về lại Gò Công

Khởi động

Hỏi – đáp về cảnh vật trong các bức ảnh dưới đây:

Khám phá và luyện tập

Đọc

Về lại Gò Công

Trước mắt tôi, cửa biển Gò Công liền rừng là biển, một màu xanh thăm thẳm tiếp nối tưởng chừng như vô tận.

Tôi đón gió từ mặt sông, gió thổi từ muôn phía, rừng tràm hoà điệu thổi sáo vi vu. Cá từng đàn đùa giỡn với những lượn sóng nhấp nhô. Tôi đón nắng rực rỡ và bầu trời trong xanh quyến rũ mênh mông. Tôi đi miên man trong ánh bình minh, trong sự hoà quyện kì diệu của thiên nhiên.

Rừng đước như thành luỹ bao bọc hơn bốn trăm hộ dân trước cửa biển Gò Công. Kì diệu và lạ lùng sức sống rừng đước, từng chùm rễ từ giữa thân thẳng tắp và mạnh mẽ cắm sâu xuống lòng đất để dựng thân cây đứng vững vàng. Quả đước cũng thẳng ngay như mũi tên

theo gió rung cắm xuống bùn đất khi xa khi gần, rồi cây đước lại mọc lên. Cây này tiếp nối cây khác, tất cả quấn quýt bám chặt vào nhau tạo thành rừng bạt ngàn.

Ôi xứ sở của những con người sống có khí phách, hiên ngang, hào sảng, bản lĩnh đội trời đạp đất thời mở cõi như thể hiện qua sự sống mãnh liệt của rừng đước, rừng tràm.

Nguyễn Thị Việt Hà

Gò Công: *thuộc xã Nguyễn Việt Khái, huyện Phú Tân, tỉnh Cà Mau.*

1. Cửa biển Gò Công hiện ra như thế nào trước mắt tác giả?
2. Gió và nắng trong buổi bình minh đem đến cho tác giả những cảm nhận gì?
3. Tìm những chi tiết nói về sức sống của rừng đước.
4. Tác giả nghĩ tới điều gì khi ngắm những rừng đước, rừng tràm? Vì sao?

Luyện từ và câu

Mở rộng vốn từ *Quê hương*

1. Tìm 2 – 3 từ ngữ:

a. Có nghĩa giống với từ quê hương.

b. Chỉ tình cảm với quê hương.

2. Tìm 3 – 4 từ ngữ:

a. Thường dùng để tả cảnh sông nước.

b. Thường dùng để tả cảnh núi non.

M: uốn lượn

M: trập trùng

3. Mỗi thành ngữ, ca dao dưới đây nói về điều gì?

a. Quê cha đất tổ.

b. Chôn rau cắt rốn.

c. Ta về ta tắm ao ta,
Dù trong dù đục ao nhà vẫn hơn.

Ca dao

4. Thay ❀ trong đoạn văn sau bằng một từ ngữ phù hợp trong ngoặc đơn:

Tôi sinh ra và lớn lên ở một ❀ (vùng quê, quê hương) rất thanh bình. Tuổi thơ của tôi ❀ (gắn bó, gắn liền) với dòng sông mềm như dải lụa, với ❀ (lối đi, con đường) uốn mình dưới những vòm cây, với những ❀ (mảnh vườn, luống rau) tốt tươi, mùa nào thức nấy. Lớn lên, tôi tạm biệt ❀ (miền quê, quê nhà) lên thành phố học tập và làm việc. Tuy đi xa nhưng lúc nào lòng tôi cũng hướng về nơi ❀ (chôn rau cắt rốn, đất lành chim đậu) của mình.

Theo Thanh Phúc

5. Viết đoạn văn (từ 4 đến 5 câu) nói về cảnh đẹp hoặc tình cảm của em với quê hương.

Viết

Viết hướng dẫn làm hoặc sử dụng một sản phẩm

1. Dựa vào hình ảnh gợi ý, hoàn chỉnh các bước làm thẻ đánh dấu trang của quyển sách đang đọc do anh Mọt Sách hướng dẫn.

Thay ❀ bằng từ ngữ phù hợp để hoàn chỉnh từng bước.

HƯỚNG DẪN LÀM THẺ ĐÁNH DẤU TRANG SÁCH

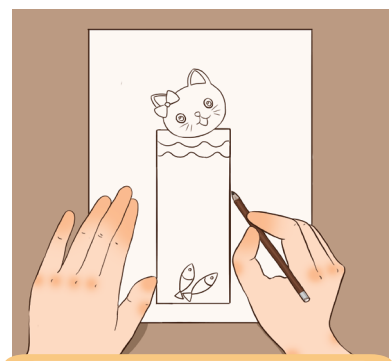

Bước 1: Vẽ hình ❀ em thích lên ❀.

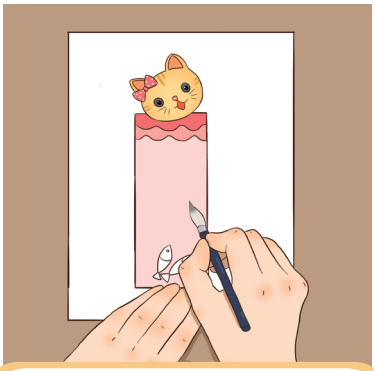

Bước 2: ❀ thẻ đã ❀.

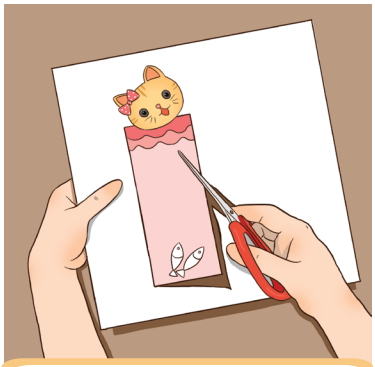

Bước 3: ❀ thẻ ra khỏi ❀.

2. Viết 2 – 3 bước hướng dẫn làm hoặc sử dụng một sản phẩm đơn giản.

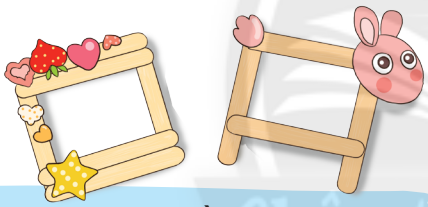

Khung ảnh bằng que kem

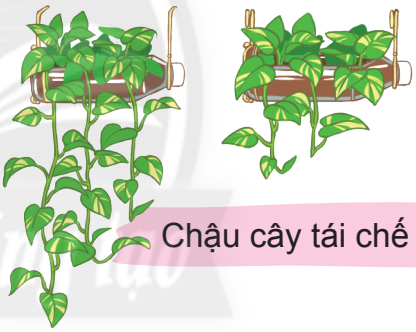

Chậu cây tái chế

Vận dụng

Sáng tác 4 – 6 dòng thơ hoặc viết 2 – 3 câu văn về một cảnh đẹp mà em thích vào sổ tay.

Đồng thơm mùi rạ mới
Vời vợi khói lam chiều
Cò dang đôi cánh nhỏ
Tháp Mười ơi mến yêu.

Tường Vy

Xóm nhỏ nhà nội tôi nằm bên một đập nước xanh. Ven đập là những bụi hương nhu, là cánh đồng làng khoe sắc với lúa, ngô, khoai, đậu,... Mỗi khi về quê, tôi thường cùng bố đi men theo cánh đồng và lắng nghe tiếng chim ríu ran.

Hương Nhu

ÔN TẬP GIỮA HỌC KÌ II

Tuần 27

Tiết 1

1. Đọc thành tiếng và trả lời câu hỏi:

Leng keng Đà Lạt

Vó ngựa khua giòn phía trước
Sau lưng lắc lư tiếng cười
Lục lạc leng keng dốc vắng
Quả thông già nào vừa rơi...

Con đường chầm chậm trôi trôi
Thấp thoáng hàng cây, phố xá
Bé thả hồn ra bốn phía
Không say xe mà say sương.

Bác xà ích lỏng dây cương
Để mặc "ngựa quen đường cũ"
Nghe trong chập chờn sương giăng
Những tiếng hí rung bờm gió.

Nhìn sâu vào đôi mắt ngựa
Thấy như có nắng ở trong
Long lanh một câu hỏi khẽ
"Một mai, bạn trở lại không?"

Leng keng xe ngựa một vòng
Hết muốn rời xa Đà Lạt...

Cao Xuân Sơn

- **Lục lạc**: *chuông nhỏ đeo thành chuỗi, khi rung phát ra tiếng nhạc.*
- **Xà ích**: *người điều khiển xe ngựa.*

1 Đọc thành tiếng đoạn từ đầu đến "rung bờm gió" và trả lời câu hỏi:

Những âm thanh trong khổ thơ đầu gợi tả điều gì?

2 Đọc thành tiếng đoạn từ đầu đến "rung bờm gió" và trả lời câu hỏi:

Vì sao tác giả nói "Bé thả hồn ra bốn phía/ Không say xe mà say sương"?

3 Đọc thành tiếng đoạn từ "Con đường chầm chậm" đến hết và trả lời câu hỏi:

Những hình ảnh nào cho thấy chú ngựa rất lưu luyến với du khách?

4 Đọc thành tiếng đoạn từ "Con đường chầm chậm" đến hết và trả lời câu hỏi:

Theo em, vì sao du khách không muốn rời xa Đà Lạt?

2. Trao đổi với bạn: Theo em, âm thanh tiếng lục lạc mở đầu và kết thúc bài thơ gợi lên điều gì? Vì sao?

Tiết 2

1. Nghe – viết:

Nha Trang

(Trích)

Dừng chân nghỉ lại Nha Trang,
Hiu hiu gió thổi, trời quang tuyệt vời.
Xanh xanh mặt biển, da trời,
Cảnh sao quyến rũ lòng người khó quên!

Đây rồi Hòn Én, Hòn Tre,
Xa xa Hòn Khói, đi về thuyền ai?
Mặt trời vừa mọc ban mai,
Mênh mông cát trắng hồng phai mịn màng.

Đẹp thay non nước Nha Trang,
Người đi hồn vẫn mơ màng đâu đây.

Sóng Hồng

2. Tìm và viết lại cho đúng tên riêng của các cơ quan, tổ chức trong các câu sau:

a. Sau buổi tham quan, các anh chị hướng dẫn viên của công ti du lịch Cánh Buồm Nâu đã tổ chức cho các thành viên câu lạc bộ em yêu khoa học chơi một số trò chơi vận động ở bãi biển.

b. Viện hải dương học Nha Trang thuộc Viện Hàn lâm khoa học và công nghệ Việt Nam, là nơi nghiên cứu về đời sống sinh vật biển lớn nhất Đông Nam Á.

Tiết 3

Nói những điều em yêu thích về trường, lớp mình.

Gợi ý:

a. Em muốn nói những nội dung gì?

– Giới thiệu chung về trường, lớp:

Tên | Địa chỉ | ?

– Điểm nổi bật về trường, lớp:

Cảnh quan | Con người | ?

– Suy nghĩ, tình cảm của em với trường, lớp mình.

b. Để bài nói sinh động, hấp dẫn, em có thể sử dụng những phương tiện hỗ trợ nào?

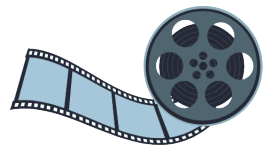

Tiết 4

1. Đọc đoạn văn sau và thực hiện yêu cầu:

Cây đa nghìn năm là cả một toà cổ kính. Chín, mười đứa bé chúng tôi bắt tay nhau ôm không xuể. Cành cây lớn hơn cột đình. Ngọn chót vót giữa trời xanh. Rễ cây nổi lên mặt đất thành những hình thù quái lạ, như những con rắn hổ mang giận dữ. Trong vòm lá, gió chiều gảy lên những điệu nhạc li kì tưởng chừng như ai đang cười đang nói.

Theo Nguyễn Khắc Viện

a. Tìm câu chủ đề.

b. Xác định chủ ngữ, vị ngữ trong mỗi câu.

2. Tìm từ ngữ phù hợp thay cho ❀ trong mỗi câu sau để câu văn cụ thể, sinh động hơn:

a. Trước mặt chúng tôi là những dãy núi ❀.

b. Dưới ánh nắng, dòng sông ❀ trôi.

c. Những con sóng ❀ xô vào ghềnh đá.

d. Từ xa, chúng tôi đã nghe thấy tiếng thác đổ ❀.

3. Viết đoạn văn (từ 4 đến 5 câu) liệt kê những việc cần làm để chăm sóc, bảo vệ cây xanh, trong đoạn văn có dùng dấu gạch ngang.

Tiết 5

Đề bài: **Viết bài văn tả một cây ăn quả mà em thích.**

Mở bài: Giới thiệu cây em thích
- Tên
- Nơi trồng
- ?

Thân bài: Tả cây em thích
- Đặc điểm nổi bật
- Sự gắn bó với thiên nhiên
- ?

Kết bài: Tình cảm, cảm xúc với cây
- Gắn bó
- Chăm sóc
- ?

Chân trời sáng tạo

Tiết 6 và tiết 7

ĐÁNH GIÁ GIỮA HỌC KÌ II

1. Đọc bài và thực hiện yêu cầu:

Cây bàng không rụng lá

Phố tôi có một cây bàng. Ai đã trồng cây bàng ấy, tôi không rõ. Chỉ biết rằng bây giờ cây đã to lắm rồi. Đến mùa quả chín, một mùi thơm ngòn ngọt, lờ lợ toả ra, lên mãi tận gác ba, gác tư.

Khi tôi đã biết suy nghĩ, tôi mới nhận ra được một điều rất lạ: Cây bàng trồng ở phố tôi không rụng lá.

Tôi đem chuyện đó hỏi bố. Bố tôi hơi nhíu lông mày, từ từ đứng dậy:

– Nào, con ra đây.

Hai bố con cùng đứng ở ngoài hành lang, nhìn xuống đường phố. Cây bàng như ngủ yên dưới bầu trời thoang thoảng ánh trăng non...

– Lúc này là tám giờ, con ạ...

Bố tôi nói tiếp:

– Con có thể thức đến mười rưỡi được không?

– Được ạ.

Bố bảo tôi cứ đi ngủ, đến giờ bố sẽ gọi. Mặc dù thấy lạ nhưng cơn buồn ngủ kéo đến khiến tôi ngủ quên mất.

Bố gọi tôi dậy cùng bố đi xuống gác khi trời vừa mưa xong. Xuống tới mặt đường, tôi đứng sững lại. Trước mặt tôi, những chiếc lá bàng nằm la liệt trên đường phố như những cái quạt mo lung linh ánh điện. Thật là lạ, lá rơi nhiều thế này mà đến sáng mai, tuyệt không còn một cái! Xa xa… đâu tận cuối phố, tôi nghe thấy tiếng chổi tre khua loạt xoạt. Từ nãy, bố tôi chỉ đứng yên. Tôi ngước nhìn, dò hỏi. Bố tôi nói khẽ:

– Con có nghe thấy gì không?

– Có ạ. Tiếng chổi tre.

– Đó, những chiếc lá sẽ đi theo cái chổi tre ấy đấy…

Cùng lúc, tôi nhìn thấy hai bác công nhân mặc áo khoác xanh, miệng đeo khẩu trang trắng, đang vừa đi vừa quét đường phố và cúi nhặt những chiếc lá rơi bỏ vào thùng rác có bánh xe…

Tôi vụt hiểu tất cả: Vì sao cây bàng không rụng lá.

Theo Phong Thu

Quạt mo: *quạt làm bằng phần bẹ của lá cau bọc lấy thân cây.*

Tìm ý trả lời đúng cho các câu hỏi dưới đây:

a. Bạn nhỏ nhận ra điều gì rất lạ ở phố nhà mình?

- Phố có một cây bàng rất to.
- Cây bàng ở phố không rụng lá.
- Cây bàng to có rất nhiều quả chín.
- Mùi bàng chín toả lên tận gác ba, gác tư.

b. Bạn nhỏ hỏi bố điều gì?

- Về người đã trồng cây bàng trên phố.
- Về điều rất lạ mà bạn thấy ở cây bàng.

- Về hương vị của những quả bàng chín.
- Về cây bàng, quả bàng và hương vị của nó.

c. Bố đã giải đáp cho bạn nhỏ bằng cách nào?

- Bảo bạn nhỏ quan sát cây bàng thật kĩ khi trời vừa mưa xong.
- Dặn bạn nhỏ thức đến mười giờ rưỡi để xem cây bàng trên phố.
- Đánh thức bạn nhỏ dậy và dẫn bạn nhỏ đi ra phố sau mười giờ đêm.
- Chỉ cho bạn nhỏ cách quan sát cây bàng và đường phố sau cơn mưa.

d. Theo em, câu chuyện nói về điều gì?

- Vẻ đẹp của cây bàng vào mùa rụng lá.
- Vẻ đẹp của đường phố sau cơn mưa.
- Vẻ đẹp của những người công nhân môi trường.
- Vẻ đẹp của âm thanh tiếng chổi tre.

e. Từ ngữ nào là chủ ngữ trong câu “Cây bàng trồng ở phố tôi không rụng lá.”?

- Cây bàng.
- Ở phố tôi.
- Phố tôi.
- Cây bàng trồng ở phố tôi.

g. Từ nào sau đây có nghĩa giống với từ in đậm trong câu "Tôi **vụt** hiểu tất cả: Vì sao cây bàng không rụng lá."?

- chợt
- vừa
- đã
- mới

Thực hiện các câu hỏi, bài tập dưới đây:

h. Em biết thêm điều gì qua câu chuyện?

i. Theo em, nhờ đâu mà bạn nhỏ tìm được câu trả lời cho điều thắc mắc của mình?

k. Đặt một tên khác cho câu chuyện.

l. Đặt một câu giới thiệu về cây bàng trong câu chuyện.

2. Thực hiện một trong hai đề bài sau:

a. Viết bài văn tả một vườn rau hoặc vườn hoa mà em thích.

b. Trường em có rất nhiều cây. Viết bài văn tả một cây bóng mát hoặc cây hoa gắn bó với em và bạn bè.